

GLASILO

Ustanovljeno - Established in 1996

GLASILO kanadskih Slovencev

Izdaja - Vseslovenski kulturni odbor
Published by - All Slovenian Cultural Committee
770 Browns Line, Toronto, ON M8W 3W2
www.theslovenian.com

President Marjan Kolarič

Tel: 905-273-4678

E-mail: marjan_kolaric@hotmail.com

Glavni urednik - Editor - Leander Škof
Tehnični sourednik - Frank Brence
Sourednik za angleščino - Richard Vukšinič

Sodelavke:

Anica Resnik, Tjaša Škof, Julka Brence in Milena Soršak

Letna naročnina - yearly subscription
Kanada \$25.00, ZDA \$30.00 US
Europe \$40.00 US

Address you comments to: Frank Brence,
94 Glenthorne Drive, Toronto, ON M1C 3X5
Tel: 416-281-6794, Fax: 416-281-4287
E-mail: fbrence@aol.com

**Sliko na naslovni strani je narisal
naš umetnik Miro Koršič**

Iz vsebine

4. Uvodne in poslovilne besede
5. Thank you, readers of Glasilo - the voice of Canadian Slovenians
6. Dr. Janez Podobnik, Minister RS za okolje in prostor v Torontu
Obvestilo Veleposlaništva
7. Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
8. Udba in njene žrtve
9. Cerkev, sveta in grešna
10. Kajnovno rdeče znamenje
13. V Veliki Britaniji izšla knjiga o domobrancih
14. Talk of John Corsellis at the launch of the book "Slovenia 1945"
15. Moj brat
18. Pisma bralcev
20. Predstavitev dveh novih knjig v Beneški Sloveniji
21. Društvo SAVA
30. Veronika Stabej se poslavlja
31. Draga Veronika
32. Ob 100 letnici odkritja Prešernevega spomenika
33. V Ljubljani se danes začne veseli december
34. Prešernov dar Sloveniji in slovenskemu narodu
V Kinodvoru kratki filmi Jožeta Pogačnika
35. Svetovni slovenski kongres - Izjava za javnost ob smrti akademika Daneta Zajca
36. Stres za Demokracijo: Preverjeni sovražniki Cerkve postajajo dolgočasni
37. Novi ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik
38. Atlas Slovenije v ospredju pozornosti hrvaškega Večernjega lista
39. Dve novi knjigi v slovenščini
40. 'Otroci' novi izdajatelj revije za Slovence zunaj meja
41. Ivanka Springer
44. Victoria sklad
45. Naše življenje
46. Duhovne misli
47. Zasedanje OVSE v Ljubljani brez ministrske deklaracije
49. Karl Genorio
50. Canadian Slovenian Historical Society
51. Slovenskim rojakom v vednost
52. Slovenia Credit Union
53. From the General Manager's Desk
Zlati dan slovenske gimnastike
54. Koncert Margarete von Adamič v Torontu
Prireditve za 2006

UVODNE IN POSLOVILNE BESEDE

Končuje se deveto leto nepretrganega izhajanja 'Glasila kanadskih Slovencev', od teh zadnjih pet let pod vodstvom sedanjega uredništva.

Prvi izvod Glasila v velikem formatu je izšel pod enajst-članskim uredniškim odborom. Za urejevanje naslednjih petnajst izvodov so najeli poklicno urednico Nives Čorak, ki je naslednji dve leti in pol urejevala in oblikovno popestrila Glasilo s svojimi ilustracijami, naslovne strani pa s posnetki iz Kanade in Slovenije. Uspela je tudi napolniti svoje izdaje, ki so vsebovale od 24 do 28 strani, z zanimivimi članki, novicami in informacijami s pomočjo petnajstih sodelavcev in sodelavk. Po njenem povratku v Slovenijo koncem leta 1999, so bile prve tri izdaje leta 2000 skupno urejene pod tremi izkušenimi uredniki: Ivan Dolenc, Cvetka Kocjančič in Majda Gunžer, kar je tudi pripomoglo, da je doprineslo Glasilu tako oblikovni kot tudi vsebinski vrhunec. Kmalu nato je bilo Glasilo finančno prisiljeno svoje bodoče izdaje zmanjšati v sedanji format. Sledili so resni nesporazumi med člani uredniškega in svetovalnega odbora, kar je povzročilo odstop Ivana Dolenca in Cvetke Kocjančič. Glavno uredniško vlogo je prevzela Majda Gunžer, ki pa je koncem leta 2000 nepričakovano odpotovala.

TedANJI predsednik VSKO Florjan Markun je zato zaprosil Franka Brenceta in mene, da bi začasno prevzela uredništvo Glasila, kar pa je za naju postalo pet-letna uredniška odgovornost. Ko je bil Marjan Kolarič izvoljen za novega predsednika VSKO, sva ga oba opozorila, naj začne čimprej iskati najino nasledstvo, saj v letu 2006 bova oba začela nositi več križev, jaz osem Frank pa sedem. Marjan Kolarič je tako osebno izbral za naslednjo glavno urednico Stephanie Kranjec, letošnja Ryersonovo diplomiranko v novinarstvu, z namenom, da bo pridobila mlajšo generacijo naročnikov in istočasno tudi obdržala staro.

Osebno sem zelo ponosen na Franka Brenceta, saj mu je preko pet let, kljub inflaciji, uspelo obdržati nespremenjeno letno naročnino (\$25.00 CAN) in istočasno izboljšati in povečati publikacijo Glasila od 32 na 56 strani. Sam pa sem si v tej dobi pridobil tudi novega in zvestega prijatelja, saj ves ta čas ni bilo med nama nobenega nesporazuma. Iskreno zahvalo tudi dolgujem našemu souredniku za angleščino, Richardu Vukšiniču, ki se je nama pridružil začetkom leta 2004 in je brezhibno upravljal svojo uredniško odgovornost za dopise v angleščini. Najlepša hvala tudi č.g. Romanu Travarju, dr. Francetu Habjanu in dr. Anne Urbančič, Anici Resnik in Mileni Soršak za njihove dopise, kakor tudi Julki in Tjaši, našima tiskarskima popravljalkama, saj brez njunih pomoči bi bilo v Glasilu preveč tiskarskih škratov. Seveda brez složnega sodelovanja zastopnikov in dopisnikov slovenskih društev in institucij pa Glasila sploh ne bi bilo! Najlepša hvala vam vsem za pomoč, sodelovanje in dragocene nasvete.

Zavedam se, da kot uredniški samouk nisem zadovoljil vseh bralcev. Za uredniško delo me je vodilo merilo: kar je bilo za mene važno in zanimivo, bo verjetno tudi sprejemljivo večini bralcev. Ker si pa Glasilo ne more privoščiti visoke naročnine tiskovnih agencij (kot Reuters ali STA), sem kmalu uvidel, da mnogi mediji dovolijo citirati objavo njihovih člankov in novic. Zato sem se odločil, da bom Glasilo spremenil v slovensko verzijo »Readers Digest«, in objavljaj zanimive odlomke iz slovenskih medijev. Najboljši slovenski dnevnik v ta namen so brez dvoma nepristranske internetne Ljubljanske Novice, zlasti njihove rubrike »Vse Slovenije«, ki vsebujejo novice o Slovencih živečih v tujini. Podobno ima Ognjišče tedensko oddajo o Slovencih v tujini. Tudi tednik Družina pogosto objavlja zanimive novice o slovenski skupnosti v tujini. Vsekakor med najbolj zanimivimi

političnimi in gospodarskimi članki, kaj se dogaja za kulisami v današnji Sloveniji, pa smo našli v klasičnih člankih MAG-ovih novinarjev. Glasilo je od svojih bralcev dobivalo pogoste pohvale za njihov nepristranski izbor. Seveda pa ima vsak urednik svoj »modus operandi« pri vsebinskem izboru v upanju, da obdrži svoje bralce. Najboljši dokaz, da smo bili v tem dokaj uspešni so naši dolgoletni naročniki in naročnice, ki nas še vedno zvesto podpirajo. Zato nam tudi ni bilo treba zadnjih pet let povišati naročnine, čeprav smo v tem času dodali dvomesečniku Glasilu 22 strani. Naj bo tudi jasno, da smo vsi trije uredniki ves čas plačevali polno naročnino in da smo vse programske stroške v zvezi naših računalnikov krili iz svojih lastnih žepov.

Nameravam pa do nadaljnega še vedno posredovati tedenske novice za radio Glas kanadskih Slovencev. Naj se poslovim od vas, drage bralke in cenjeni bralci z iskreno željo, da bosta, tako radio Glas kanadskih Slovencev, kot tudi Glasilo pod novo redakcijo, še mnogo let uspešno povezovala večji del slovenske skupnosti v Kanadi.

Končno naj se v imenu uredništva iskreno zahvalim osebju slovenskega veleposlaništva v Ottawi in konzulata v Torontu za njihovo vzorno sodelovanje, pomoč in takojšnje posredovanje važnih obvestil za slovensko skupnost v Kanadi.

Vesele božične praznike in srečno, zdravo in uspeha polno Novo leto 2006 vam vsem želi,

Mag. Leander V. Škof, M.Com/MBA (Univ. of Toronto)

Thank you, readers of Glasilo – the voice of Canadian Slovenians.

Frank Brence

Five years ago the question before the board of All Slovenian Cultural Committee was, what to do in the face of the Glasilo production team leaving? I offered technical help with the production of the publication until a more qualified volunteer can be found. After five years, **success!** All Slovenian Cultural Committee has now assembled a new team. At the board meeting on October 25, 2005 it was announced that the new team is ready and anxious to go to work. Leander and myself are to finish the year with the November/December 2005 issue and the new team will start with the issue in 2006. I must admit that it was a lot of work at the same time it was a real pleasure working with Leander and I have learned a lot about the beauty of the Slovenian language but now the end is near and I am looking forward to my second retirement.

I wish to thank all the writers and other people who, in the past five years, contributed to the success of this publication. Special thanks go to you the loyal readers, who supported this endeavour financially. I realize that the format and print quality could have been different, but the mailing and production cost versus the income from the low number of subscribers had to be balanced. The subscriber numbers are lower than we hoped for. A decision was made to control the cost.

From our understanding of the subscriber demographics and their expressed interests we feel that we succeeded in bringing them relevant, balanced information on the positive political situation in Slovenia on their slow path to true democracy and the activities of Slovenians in Canada.

The new team will introduce themselves in the future and I wish them every success!

Dr. Janez Podobnik, Minister RS za okolje in prostor v Torontu

Čeprav je bil dr. Janez Podobnik že trikrat v Kanadi, je bilo to njegovo prvo srečanje s slovensko skupnostjo v Torontu po »Conference on global warming« v Montrealu. Konferenca je uspela s kompromisom. 156 držav je podpisalo protokol med njimi tudi Slovenija in Kanada, ZDA je žal nasprotovala. Minister Podobnik je končal svoj nagovor s temi besedami: *»Naj živi Slovenija, naj živi Kanada, naj živi slovensko kanadsko prijateljstvo«*.

Konzularni prostori Častnega generalnega konzula Jožeta Slobodnika so bili natrpani s predstavniki slovenskih društev in ustanov južnega Ontarija, kot priča spodnja fotoreportaža. V Torontu je tudi obiskal kardinala Alojzija Ambrožiča.

OBVESTILO

Z veseljem vas obveščamo, da je na veleposlaništvu začel z delom novi svetovalec Boris Jelovšek, ki bo opravljal tudi konzularne zadeve. Veleposlaništvo bo ponovno organiziralo redne konzularne ure vsako prvo in tretjo sredo v mesecu v prostorih Generalnega konzulata Republike Slovenije, 747 Brown's Line, drugo nadstropje. Prvi konzularni dan bo v sredo, 21. decembra 2005.

Vsem bralkam in bralcem, društvom in organizacijam, družinam in prijateljem ter vsem sodelavcem uredništva Glasila, čestitamo za vse uspehe v preteklem letu in se vam zahvaljujemo za sodelovanje. še posebno se zahvaljujemo za sodelovanje in pomoč častnemu generalnemu konzulu Jožetu Slobodniku. Vsem želimo, da bo leto 2006 kar najbolj srečno in uspešno.

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE

želi vsem bralkam in bralcem ter uredništvu Glasila kanadskih Slovencev

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO TER USPEŠNO NOVO LETO!

Kanadski slovenski kongres

želi vsem rojakom v Kanadi, po svetu in v Sloveniji veseli Božič in srečno Novo leto 2006

Barbara Sušnik, začasna odpravnica poslov

Boris Jelovšek

Barbara Sušnik

Vesele božične praznike in srečno Novo leto 2006
želi vsem Slovenkam in Slovincem v Ontario in drugod

Generalni častni konzul RS

Jože Slobodnik

URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Spoštovani rojaki v zamejstvu in po svetu, dragi prijatelji izven meja Republike Slovenije!

Naj gre ob začetku mojega mandata v svojstvu državnega sekretarja in vodje Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu moja prva misel k Vam, dragi prijatelji, ki živite v zamejstvu in širom po svetu in dan za dnem, na različne načine, tkete in utrjujete vezi s Slovenijo. Dovolite, da Vas najpristrčneje pozdravim in hkrati izrazim željo po kar najboljšem sodelovanju z Vami vsemi.

Danes niso pomembni razlogi ali okoliščine, zaradi katerih ste se znašli izven političnih meja matične domovine, niti ni pomembno, kako močno ste se čutili povezane s Slovenijo. Bistveno je to, da se med Vami in nami vzpostavi in poglobi odnos medsebojnega zaupanja in sodelovanja.

Mi, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, smo tukaj zato, da Vam bomo pomagali krepiti stike s Slovenijo, da Vam bomo stali ob strani v Vaših prizadevanjih za Vaš boljši status, za boljšo vlogo v družbi, v kateri živite. Za nas ste pomemben in nezamenljiv del slovenskega naroda. Četudi živite izven meja naše države, želimo, da bi s svojim znanjem, izkušnjami in zrelostjo čimbolj enakovredno sooblikovali slovenski narod in širšo skupnost. Prav tako smo veseli Vašega razvoja in uspehov v družbi, v kateri delujete in ustvarjate.

Republika Slovenija se je z vstopom v EZ in NATO in s skorajšnjim prevzemom Evra ter odprave mejne kontrole z ostalimi članicami Evropske zveze enakovredno vključila v družbo demokratičnih držav in tako uspešno zaključuje svoje desetletje in pol dolgo obdobje tranzicije.

Dosedanje dobre izkušnje sodelovanja med Slovenijo in Slovenci v zamejstvu in po svetu želimo seveda ohraniti, hkrati pa želimo skupaj z Vami iskati in graditi nove, današnjemu času in znanju primerne oblike delovanja. Vlada Predsednika Janeza Janše je z imenovanjem državnega sekretarja in oblikovanjem posebnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu potrdila svojo naklonjenost in pozornost do Vas, drage rojakinje in rojaki izven RS. Tudi priprava posebnega zakona, ki je prav sedaj v parlamentarni proceduri in s katerim želi Slovenija uzakoniti svojo tudi v ustavi zapisano skrb za Slovence po svetu, je temeljnega pomena za pravilno reševanje vseh odprtih vprašanj.

Skratka, kar nekaj razlogov imamo, da se lahko upravičeno veselimo novih možnosti za sodelovanje in medsebojno bogatenje. Tudi če ne bo šlo vse zmeraj gladko, lahko z dobro voljo in s pripravljenostjo do dialoga zaobidem marsikatero oviro.

Ko se na tem mestu iskreno zahvalim svojemu predhodniku za ves njegov trud in delo, naj Vam ob koncu izrazim svoje resnično veselje, da bom lahko skupaj s svojimi sodelavci delal z Vami, in naj potrdim svojo največjo pripravljenost, da bomo lahko skupaj naredili nov korak v pravo smer.

Zorko Pelikan,
državni sekretar

Ljubljana, 1. december 2005

UDBA in njene žrtve

Verjetno večini bralcev Glasila ni znano, da je MAG pod uredništvom *Danila Slivnika* že 9. avgusta 1995 objavil sledeči članek o UDBI:

Vislice za nasprotnike

Uprava udbe (in seveda partije) je vrnitev skoraj 15 tisoč domobrancev s Koroške, ki so jih po hitrem postopku pobili v Kočevskih gozdovih, ocenila kot »uspešno akcijo«. To je bil šele začetek, saj se je likvidacija nasprotnikov režima v naslednjih letih nadaljevala, udba pa je bila steber državne represije vse do leta 1990. Prvo obdobje ja zanimivo tudi zato, ker se je takrat oblikovala tehnika njenega delovanja, iz poročila za ta čas pa se lepo vidi, kako je nadzirala vse dogajanje v Sloveniji in postala država v državi. Brez njenega soglasja v kadrovski strukturi nihče ni mogel napredovati.

O delu v prvih povojnih letih govori posebno poročilo notranjega ministrstva pri vladi Slovenije, ki je bilo sestavljeno leta 1971 in iz katerega objavljamo odlomke. To je seveda poročilo udbe, ki s svojega zornega kota prikazuje dogodke, največkrat tragične za tiste, ki so ji padli v roke.

Zato so v zadnjih letih mnoge od preganjanih že rehabilitirali, saj so bili povsem po krivici obsojeni na montiranih procesih, mnogi pa tega žal še zmeraj niso dočakali.

Organizacija in vodilni kader udbe konec leta 1950.

Matija Maček – ustanovitelj slovenske udbe in njen šef vse do konca. **Mitja Ribičič** - eden od najzvestejših Mačkovih učencev in človek, ki

je v prvih povojnih letih vodil zasliševanja po slovenskih zaporih.

Zaradi že omenjenih sprememb v organizaciji državne uprave je povsod prišlo tudi

do kadrovskih sprememb. Zato navajamo stanje IV. oddelka, kakršno je prikazano v poročilu za leto 1950 – v nasprotju z razmerami, navedenimi v poglavju o organizaciji za september istega leta.

Major Albert Zornada, načelnik oddelka;

I. odsek, operativna evidenca, šef oddelka kap. **Franc Fon**; I. referat, kartoteka mreže, referent kap. **Franc Štucin**; II. referat, kartoteka antinarodnih elementov, ref. por. **Ciril Brejc**; III. referat, tiralice, v. d. referenta por. **Ciril Brejc**; IV. Referat, zaplenjeni arhivi, referent por. **Bogomil Blaško**;

II. odsek – zveze, šef oddelka **Albin Vengust**; I. referat, radio zveze, referent por. **Metod Gašperšič**; II. Referat, telefonijs in telegrafija, referent podpor. **Janko Rakovec**; III. referat KRS, referent major **Karlo Umek**;

III. odsek, prislušna služba, šef oddelka major **Franc Mihelj**; I. referat, kontrola pošte, referent major **Anton Prevc**; II. Referat, kemijski laboratorij, referent podpor. **Vladislav Čampelj**

IV. odsek, evidenca in kontrola radioamaterstva ter radijskih oddaj, šef oddelka kap. **Oto Hudeček**; I. referat, evidenca legalnih radiozvez in radistov, referent podpor. **Jože Trbanc**; II. referat, kontrola ilegalnih radijskih zvez, referent podpor. **Tone Brož**.

(Leta 1950 je udba imela 19842 registriranih sodelavcev, 13834 aktivnih sodelavcev in 6008 izločenih.)

Seveda največ prahu in smradu pa je aprila 2003 povzročila objava spletne strani pod naslovom **udba.net** na mednarodnem internetu. Mnogi Slovenci doma in po svetu niso verjeli svojim očem, ko so spoznali, da je bil ta strogo zatajen seznam z dosjedi milijon Slovencev še vedno v uporabi Ropove vlade. Istočasno so tudi bili izpostavljeni javnosti in razkrinkani do tedaj še nepoznani sodelovalci udbe. Kot

pričakovano so pristojni vladni organi takoj preprečili dostop domačim računalnikom, a za nas v tujini smo ga lahko obiskovali še par tednov, preden je tedanji LDS-ovi vladi uspelo preko interbola odstraniti njegovo vsebino z internetnega strežnika. Čeprav so bili podatki nadzorovanih oseb precej zastareli, so bili vsaj zgodovinsko in arhivsko še vedno zanimivi.

Hitra reakcija tedanje levičarske vlade je dokazala, da je bil to pravi dokument, saj je Dušana Lajovića, častnega generalnega konzula RS v Avstraliji in Novi Zelandiji po objavi *udba.net* kmalu nato odstranila, vendar ga ni sodno tožila.

Cerkev, sveta in grešna

Franci Petrič, Družina 6. maj 2005

Na te besede sem se spomnil, ko sem prelistaval knjigo *Cerkev na zatožni klopi*, delo zgodovinarke Tamare Griesser-Pečar, in se ustavljal pri posameznih poglavjih. Od prvih začetkov se je Cerkev srečevala s svetostjo in z grešnostjo v svojih vrstah. Že prvak apostolov sv. Peter je pokazal svoje slabosti, ko je Jezusa zatajil kmalu po tistem, ko mu je še goreče obljubljal, da bo šel z njim do konca. Tudi po srečanjih z vstalim Gospodom se ni vedno dobro znašel. Pavel ga je moral celo pokarati zaradi hinavstva, ker se je pred kristjani iz judovstva obnašal drugače kakor pred kristjani iz poganstva (primerjaj Gal 2, 11). Veliko podobne razpetosti med svetostjo in grešnostjo bi našli v vsej cerkveni zgodovini. Imeli smo Aleksandra VI. in Janeza Pavla II. in še in še znanih ali manj znanih osebnosti. Toda v prelomnih dneh, v dneh preizkušnje, vedno znova zablesti svetost Cerkve in njenih članov, da se pri tem uresničujejo evangeljske besede: »*Ne skrbite, kako in kaj bi govorili, kajti tisto uro vam bo dano, kaj naj bi govorili*« (Mt 10, 19).

Knjiga *Cerkev na zatožni klopi* je enkratno pričevanje o duhovni moči slovenskih katoličanov v najhujšem preiganjanju kristjanov v vsej zgodovini našega naroda. Vsekakor ne gre za roman, tudi ni le kriminalka, pa čeprav večkrat

spomni na to, ampak temeljito in temeljno zgodovinsko delo, ki iz cerkvenega zornega kota presega dobo, v kateri živimo. Težko namreč, da se bo še kdo kmalu prebijal skozi vse sodne akte, ki v značilni socialistični maniri svojega časa govorijo o sodbah in obsodbah duhovnikov ljubljanske in mariborske škofije ter apostolskih administratur v Slovenskem Primorju v obdobju po drugi svetovni vojni. Spoznanje, ki nas prevzame ob prebiranju, je: komunizem je v Cerkvi videl največjega sovražnika, zato je z vsemi močmi deloval proti njej. Hotel jo je zlomiti. Ji vzeti ugled in spoštovanje med ljudmi, tudi z lažjo ali ustrahovanjem. Kje bi bilo to lažje kakor ravno pri njenih službenih nosilcih duhovnikih!

Ko prebiramo sodne spise, zapisnike zaslišanj, obtožnice in sodbe, ne moremo mimo junaštva, ki so ga kljub hudim pritiskom (medijska gonja, organizirani protestni shodi in podobno), mučenjem, poniževanjem in lažem zmogli naši duhovniki v teh letih. Avtorica omenja, da je bilo v letih od 1945 do 1960 obsojenih kar 429 od približno tisoč duhovnikov, ki jih je takrat premogla naša domovina. Med njimi je bilo 339 duhovnikov obsojenih na zapor, 73 na denarno kazen, kar 1411 pa upravno (tudi večkrat) kaznovanih. Za temi številkami se skrivajo mnoge

usode. Zaslíšanja in zapori so pustili hude posledice, marsikdo si ni več opomogel. Prezgodnja smrt, živčne bolezni, strah, ki se je zajedel v kosti ... Pri vsem tem sta občudovanja vredna optimizem in pogum duhovnikov zapornikov, ki sta izhajala iz vere, da je s Cerkvijo Jezus sam: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta« (Mt 28,19). Kot je dejal tudi škof Vovk svojim zasliševalcem: »Mene in vas ne bo več, Cerkev pa bo obstala.« Zavest, da je Cerkev božja ustanova, je dajala pogum duhovnikom in drugim preganjanim kristjanom v največjem pogromu nad katoliško Cerkvijo pri nas.

Poglejmo primer župnika, ki me je krstil. V zapisniku •upnika Antona Torkarja z Izlak 19. junija 1948 (*Cerkev na zatožni klopi*, str. 376) razberemo občudovanja vreden pogum, čeprav je takrat veliko duhovnikov že bilo v zaporu in je vedel, da podobno čaka tudi njega. Zasliševalcem je dejal, da ljudje na Izlakah niso zadovoljni z novo oblastjo, da najmanj 80% ljudi pričakuje in si želi preobrata. Nanje je v prvi vrsti negativno vplivalo razmerje oblasti do Cerkve, predvsem zapiranje in preganjanje duhovnikov, pa da so se cerkve spremenile v skladišča, da oblast prepoveduje cerkvene časopise, da je pomanjkanje molitvenikov, da

motijo cerkvene obrede, da je prepoved poučevanja verouka v šolah, da duhovniki ne smejo pobirati bere. Ljudi je motilo tudi slabo gospodarjenje v zadrugah, visoki davki in vesti, da bodo uvedli kolhoze in skupne kotle za hrano ... Odkrito je povedal, kako gleda na odnose med oblastjo in Cerkvijo. Poudaril je, da sta ideologiji Cerkve in komunizma povsem nasprotni in da ne moreta priti skupaj, da pa je kljub temu v interesu oblasti, da se vzpostavi znosno stanje. To je mogoče doseči samo s kompromisi, ne pa s prepovedjo ali silo, je dejal župnik Torkar. Napačno je Cerkev potiskati v katakombe. Duhovniki živijo v stalni nevarnosti, da pridejo v nasprotje z oblastjo, zato se ne morejo jasno izražati in delovati v verskih organizacijah, kot so Marijine družbe, temveč so prisiljeni vernikom vse tolmačiti na posreden način....

To je stališče Cerkve za vse čase in vsako oblast. V njem se skriva recept, ki se ga Cerkev drži že dve tisočletji in ob prebiranju takega zapisa človeka nehote prevzame ponos, ker pripada Cerkvi, ki zmore take pričevalce. Anton Torkar pa je bil 1. decembra 1948 obsojen na deset let zopora ter izgubo državljskih pravic...

KAJNOVO RDEČE ZNAMENJE

Janez Markeš, MAG, 26. oktober 2005

Pred poletnimi počitnicami je uradna založba katoliške cerkve Družina izdala obsežno delo zgodovinarke Tamare Griesser Pečar z naslovom Cerkev na zatožni klopi.

To je bil vse od leta 1945 prvi javni sistematični odgovor cerkve na zadeve, povezane z udbo. Kljub prvim pozitivnim odzivom je knjiga zanetila domneve o načrtih cerkve, avtorice, založnika in njegovega zaledja, saj je iz nje mogoče razbrati nekatere zakonitosti, ki se zdijo značilnejše za premišljen parapolični projek kot za zgodovinospisje.

Namen knjige, kot je javnost lahko prebrala v prejšnjem Magu, je dokumentirano dokazati,

da je udba mučila duhovnike katoliške cerkve ter jih preganjala s sodnimi procesi in izsiljevanji in da so bili ti (razen nekaj nečastnih izjem) njena velika žrtev. Mestoma šokantno, a povečini za tisti čas šablonsko. V ozadju pa je močno opazen namen snovalcev knjige, da bi iz dogodkov izluščili ravno prave zgodbe in prav tako ravno prave zamolčali. Vsekakor je mogoče hitro razbrati okvir avtoričinega raziskovanja: zajema izključno prvo povojno generacijo duhovnikov, ki so se znašli na udaru novega prevratniškega režima.

Vzporedne zakonitosti. Ker je tema eno najboljčutljivejših poglavij v zgodovini novodobne

cerkve, je logično nemogoče, da uradna slovenska cerkev oziroma njen vrh tako temeljnega projekta ne bi imela pod nadzorom. Tesno zvezo avtorice Tamare Griesser Pečar z najvišjim vrhom slovenske cerkve, takrat nadškofa Franca Rodeta, dokazuje dejstvo, da je marca 2004, uradno sicer na predlog slovenske škofovske konference, prejela papeževo odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice. V knjigi so štirje člani škofovske konference prikazani kot izraziti pozitivci, ki so se udbe uspešno in načelno obranili, čeprav nedavno javno razkrita udbina evidenca dokazuje, da so - zelo verjetno pod hudo prisilo - privolili v aktivno sodelovanje z njo. Zelo nenavadno je, da se je nekdo v cerkvi v sodelovanju z avtorico odločil, da bo v prvo obravnavo v udbovski biografiji slovenske cerkve zajeto izključno prvo povojno obdobje in nič več. Avtorica se je odločila še za eno omejitev, namreč da bo kot negativne obravnavala samo tiste, ki so po njenem mnenju "igrali ključno vlogo v igri represije proti cerkvi - in še to le pokojne." Njen uvod v knjigo je kljub temu nastavljen generalno, ne le na prvo petletko povojne represije.

Potem ko je bila v javnosti v znameniti aferi udba.net s povsem konkretnimi imeni in številkami razkrita udbina agentura, je v cerkvi zavladalo veliko vznemirjenje. Zdi se, da je knjiga Griesserjeve odgovor na izzivalnost teh podatkov, saj sklepa poglavja v osebnih biografijah številnih cerkvenih predstavnikov na visokih položajih, pri čemer so razlage in izbor dogodkov avtoričino delo. Sistem skupaj zloženih resnic ima statistični in dokumentarni učinek, vendar izbor in interpretacija močno zamajeta verodostojnost celovite resnice o tistem času. Eden od očitkov, ki so ga sodobniki namenili temu delu, je namreč, da ne odseva realnega stanja v družbi in času, ki so ga ti ljudje živeli. Nastane vtis, kot da bi vplivni del cerkve s tako interpretacijo želel prehiteti kako drugo analizo udbovskega dogajanja v cerkvi in je bil za to pripravljen žrtvovati prvo povojno generacijo duhovnikov, ki so se znašli na najhujšem udaru

podivjanega komunističnega režima. Pravo vprašanje razmerja med udbo in slovensko cerkvijo pa ni v vedenju prvih duhovnikov po revoluciji, saj so, kot izhaja iz udbovske evidence in pričevanj, domala vsi pomembnejši akterji s škofom Vovkom vred pod prisilo podpisali nekakšno sodelovanje, vendar jih v nadaljevanju to ni močnejše zavezovalo. Udba jih je večino uvrstila v rubriko 55 000 oziroma med bivše opuščene sodelavce, ali pa jih sploh ni obravnavala. Pravo vprašanje je bilo in ostaja, v kaj se je razvila nadaljnja udbovska metoda. Naslednica udbe je namreč tudi še v petnajstih letih slovenske tranzicije naprej uresničevala svoje toalarne cilje in zadovoljevala tekoče finančno-politične interese. Zdi se, da načrtovalci knjige v tem smislu ničesar niso želeli prepustiti naključju. Dokaz je med drugim dejstvo, da se je avtorica na koncu za sodelovanje pri nastajanju knjige in za koristne podatke zahvalila svojim živim virom, ki jih je kar osemindvajset. Od teh samo štirje niso navedeni kot sodelavci prve generacije, drugi so bili povečini (ne pa vsi!) klasificirani kot opuščeni sodelavci. Precej očitno je tudi, da je Pečarjeva zelo pazila, da se je - razen natančno dimenzioniranih nečastnih izjem - izognila obravnavi moralnih ali potencialnih moralnih prekrškov duhovnikov, ki so ali bi v sodelovanje privolili zaradi kršitev celibata oziroma zaradi zvez z ženskami. V cerkvi namreč taki prekrški veljajo za veliko sramoto. V vsej knjigi pa ne najdemo dosledno nobenega primera homoseksualnih ali pedofilskih moralnih prekrškov, ki bi jih udba uporabila za vdor v cerkveni sistem. Poznavalci udbe poudarjajo, da je ta represivna organizacija kot partijski organ imela preštete dobesedno vse duhovnike z bolj oprijemljivimi in v praksi opredmetenimi homoseksualnimi (ali pedofilskimi) nagnjenji in jih je od vseh najbolj izsiljevala in vpletala v svoje načrte. To je bil zlasti zadnjih petnajst let (in je verjetno še vedno) eden največjih cerkvenih internih problemov, saj po naših podatkih ta lobi zaseda mnoge vitalne položaje v zgradbi

delovanja slovenske katoliške cerkve. A kakorkoli že, tudi v cerkvi je tako kot v družbi to zasebna stvar ljudi, prave zgodbe se začnejo tedaj, ko se vpnejo v sistem vzajemnih prikritih obveznosti do represivnega sistema, te pa začnejo bistveno ovirati razvoj širše ustavne demokracije.

Povezave, ki zbuja sum. Če pustimo ob strani množico imen, ki se v tej temeljni knjigi pojavijo v obliki zainteresiranih virov, ostanejo štiri odločilna: avtorica Tamara Griesser Pečar, dr. Franc Rode, dr. Janez Gril in dr. Zdenko Roter. Glede na centralistični in absolutistični slog nadškofovanja Franca Rodeta ni nobenega dvoma, da je avtorica celotno vsebino knjige, tako v metodi kot v vsebini, uskladila z njim, sicer je ne bi mogla izdati pri uradni založbi slovenske RKC. Kot odgovorni urednik je naveden Gril, ki je v prvih letih po slovenski osamosvojitvi v cerkvi veljal za moža, prek katerega ali z vednostjo katerega so potekali sumljivi posli. Poleg tega je imel pomembno vlogo pri blokadi razvijajočega se medijskega prostora, kar je bilo v največjem interesu nomenklature, Kučana in njegovega prvega stratega Zdenka Roterja. Skupina, ki bi jo lahko poimenovali za cerkveno mafijo, tako finančno kot politično, je bila precej tesno povezana z Roterjem in njegovim zaledjem. Po Grilovem prvem obdobju je ob svojem prihodu vajeti v roke vzel Rode osebno. Kot se je izkazalo, je pomenil vrhunec neke dialektične logike dogovornega sovraštva med cerkvijo in partijo, ko sta obe strani vsak zase seštevali koristi. Bistveno je, da se je udba po osamosvojitvi v tranziciji preoblikovala v subtilen mehanizem, s katerim je partija želela cerkev napraviti za najpomembnejše orožje v kulturnem boju. Prav kulturni boj, to je razpihovanje sovraštva med moderno družbo in cerkvijo, ter propagandni prijemi za zastraževanje ljudi pred klerikalizacijo Slovenije so bili glavna uspešnica Kučanove desetletne vladavine. Cerkev mu je bila pogosto v veliko pomoč, deloma nezavedno, deloma pa programirano prek agenture v njenih vrstah, ki s prvo generacijo duhovniških

sodelavcev nima veliko skupnega. Tako se projekt zapiranja poglavja o udbi v cerkvi pokaže v povsem drugačni luči, saj akterji, odgovorni zanj, govorijo zase. Rodetove finančno-politične želje, predvsem pa omrežje vplivnih ljudi v cerkvi, ki jih prejšnji nadškof nikoli ni obvladal, so vseskozi posegali v politično geometrijo Slovenije, hkrati so prek povezanih korporativnih omrežij v svojo korist in v zameno obračali posle in denar. Danes se pri poznavalcih močno krepi sum, da med največje moralne probleme slovenske cerkvene strukture (vsaj za nazaj, upati pa je, da ne tudi za naprej) spadata finančna cerkvena mafija in homoseksualni lobi, ki je bil odvisen od nekdanje udbe. Sumi se tudi, da je ta zelo vpliven tako po funkcijah kot medijsko.

Tamara Griesser Pečar je nedvomno zanimiv medij za urejanje neprijetnih interpretacij o cerkvi. Po neznanem ključu se je približala in prikupila Francu Rodetu in Grilu, menda zaradi njene zgodovinarske strokovnosti in dejstva, da se je šolala na tujih univerzah v Parizu, New Yorku in na Dunaju. Toda poznavalci vedo povedati, da sta njen finančno dobro podprti pedigree in Rodetu tako simpatično emigrantsko poreklo predvsem posledica delovanja njenega očeta, čigar dosje je poln obveščevalnih števil in ki naj bi prav v povojnem času pripadal jedru revolucionarno-komunistične gospodarske nomenklature. Sprva pronemško usmerjeni Štajerec naj bi bil po besedah poznavalcev pri novih oblasteh v milosti zaradi ženinih sorodstvenih vezi s Francem Leskoškom Luko, zato je najprej postal direktor Litostroja, nato pa direktor koprskega Tomosa. V »emigracijo« naj bi bil pahnjen, ker se ga je pri poslih prijelo preveč denarja in je prišel navzkriž z zakonom. Blížina Tamare Griesser Pečar slovenski cerkvi in nadškofu Rodetu osebno je svojevrstna simbioza nenavadnih ideoloških okoliščin. Eden najbolj zanimivih podatkov v vsem skupaj je dejstvo, da je bil najpomembnejši mučilec duhovnikov prve generacije kapetan Zdenko Roter pozneje prvi strateg Kučanove politike kulturnega

boja in vpletanja cerkve v politične spopade na eni strani, na drugi pa unovčevanja moralne in finančne korupcije v cerkvi. Udbovsko omrežje v cerkvi je bilo ves čas njegova domena. Sum, da je v ozadju projektnega zapiranja udbovskega vprašanja tako ali drugače usklajena naveza med Griesserjevo, Rodetom in Roterjem (s svojim vplivnim omrežjem v cerkvi), je več kot utemeljen,

V Veliki Britaniji izšla knjiga o domobrancih

LN, 30. oktober 2005

Pri britanski založbi I.B. Tauris je izšla knjiga z naslovom Slovenija 1945: Spomini smrti in preživetja (Slovenia 1945: Memories of Death and Survival), ki opisuje poboje domobrancev po drugi svetovni vojni. Avtorja John Corsellis in Marcus Ferrar tako v knjigi opisujeta zgodbo 12.000 domobrancev, ki so jih britanski vojaki maja 1945 iz Avstrije poslali nazaj v Slovenijo, kjer so jih ubili partizani. Avtorja pa opisujeta tudi usodo 6000 domobrancev, ki so se razselili po svetu, je za STA povedal Ferrar.

Kot je še sporočil, v knjigi preživeli prvič povedo svoje zgodbe o preživetju v begunskih taboriščih in njihovi izselitvi v Veliko Britanijo, Argentino, Združene države Amerike in Kanado. V teh državah pa so si po navedbah Ferrara s samopomočjo in z močno kulturno identiteto ustvarili uspešno novo življenje.

Med bolj znanimi Slovenci sta avtorja opisala tudi zgodbe finančnega ministra in predsednika NSi Andreja Bajuka, nekdanjega ljubljanskega nadškofa in metropolita Franca Rodeta, ki je sedaj prefekt vatikanske kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, ter kardinala in torontskega nadškofa Alojzija Ambrožiča. Kot je za STA še povedal Ferrar, sta avtorja sicer želela v knjigo vključiti tudi zgodbo očeta slovenskega premiera Janeza Janše, vendar sta zanj izvedela prepozno. Po navedbah Ferrara naj bi Janša avtorjema poslal tudi sporočilo podpore.

Corsellis in Ferrar pa sta septembra pisala britanskemu premieru Tonyju Blairu in ga pozvala,

zlasti ker se je Roter, zločinec in mučitelj duhovnikov, kot sociolog religije legitimiral prav prek Rodeta. Že pred desetletji, ko je šel študirat na ameriške univerze, mu je namreč Rode napisal priporočilo in s tem dotolkel duhovnike, ki jih je Roter mučil. Sumljivi lobiji, ki zdaj skušajo zapreti udbovska poglavja, so jih s knjigo pravzaprav na široko odprli.

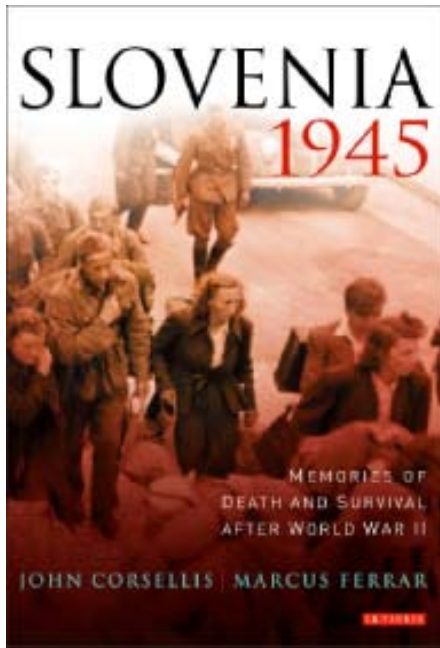
naj Velika Britanija uradno prizna repatriacijo in nameni odškodnino za omenjeno dejanje. Pisala pa sta tudi britanskemu zunanjemu ministru Jacku Strawu, ki se je julija v Bosni in Hercegovini opravičil, ker zahodne države niso preprečile pokola v Srebrenici leta 1995.

John Corsellis je bil član Friends Ambulance Unit (FAU), ko so slovenski katoliški begunci maja 1945 prispeli v Avstrijo. Bil je priča britanski repatriaciji 12.000 domobranskih vojakov v Slovenijo, kjer so jih nato ubili partizani, je v sporočilu zapisal Ferrar. Corsellis je bil sicer med tistimi predstavniki britanskega Rdečega križa in FAU delavcev, katerih protest je vplival na konec vračanja beguncev nazaj v Slovenijo. Corsellis se je nato pridružil novoustanovljenemu uradu Združenih narodov in skrbel za 6.000 preživelih civilistov v begunskih kampih v Avstriji.

Marcus Ferrar je nekdanji dopisnik agencije Reuters, ki je pokrival dogajanje v vzhodni Evropi v času vrhunca hladne vojne. Bil je edini zahodni dopisnik iz vzhodnega Berlina v začetku sedemdesetih. Ferrar, ki je sicer poročen s Slovenko, je poročal tudi iz Češkoslovaške v času sovjetske invazije. Po upokojitvi dela kot pisatelj in svetovalec za komunikacije.

Op. ur.:

Mladinska knjiga bo to knjigo izdala v slovenščini sredi naslednjega leta.

Talk of John Corsellis at the launch of the book “Slovenia 1945”

This is a year of patriotic commemorations. Last week, the glorious victory of Trafalgar. In May, the 60th anniversary of the defeat of Hitler. In May 60 years ago, in Austria, the British 8th Army, after three years of victorious advances from Alamein across North Africa, through Sicily and Italy, was relaxing in the idyllic setting of the mountains and lakes of Carinthia. Relaxing, all except for a small Prisoners-of-War Branch, which was hard-pressed to look after the thousands of PoWs they were responsible for. Someone then decided to solve part of the problem by the forcible repatriation, the sending back, of all 12,000 Slovenians in uniform to Yugoslavia, to our gallant allies, Tito’s Partisans. Unfortunately, Tito’s Partisans solved their problem by massacring them.

On the spot there were three men in uniform who witnessed this tragic and flagrant violation of the 1929 Geneva Convention or Prisoner-of-War Code. One was Captain Nigel Nicolson of the

Grenadier Guards who wrote at the time: “The whole business is most unsavoury”, and 45 years later: “It was one of the most disgraceful operations British soldiers have ever been ordered to undertake. . . Compassion was overridden. For a momentary advantage (but what?) and a desire to placate Stalin and Tito, a major betrayal was deliberately organised.”

The second witness was to become a pillar of the Labour Party establishment, Captain Tony Crosland. He wrote at the time: “The unarmed lot were shepherded into trains and told they were going to Italy. Among the officers here, there is great revolt and resentment against the deception and dishonesty involved.”

I was the third man, also in army uniform but with a British Red Cross shoulder flash and the three letters FAU for Friends’ Ambulance Unit. Young and naïve, I believed in, and was proud of, the British Army’s reputation for decency, integrity and truthfulness. So I also was horrified and felt deeply humiliated ... and felt an immense debt of honour to the victims.

For the next two years, in the FAU and the UN, I worked with, and for, the 6,000 surviving civilians, the parents, wives, brothers, sisters and children of the murdered men. I saw how they recovered with incredible speed from the trauma of their bereavement and from their growing realisation of the treacherous betrayal. I saw how they established camps of unique quality so far as education, training, cultural and musical activities, sports and spiritual life were concerned; how they resisted the continual pressure on them to give in and submit to being sent back home to Communist Yugoslavia; and how they organised, largely through their own efforts, their successful emigration to Argentina, America, Canada and Britain.

And when I returned to England I continued to work for, and lobby for, them. Then years later I had the privilege of travelling myself to their countries of adoption, and collecting on tape recorder their own stories, of how they had overcome great hardships, but also met with extraordinary kindnesses, in carving out new lives, for themselves and their children. This book is their story.

MOJ BRAT

Pater Bazilij

Podobna tragična usoda, kot domobranci v Vetrinjah, je doletela tudi ruske Kozake ki so bili internirani v ujetniškem taborišču Peggez, pri Lienzu, v Tirolah. Tudi nje so Angleži prisilno vrnili Stalinu v Rusijo, kjer so bili vsi pobiti. Mnogim je sicer uspelo pobegniti iz taborišča, a angleška vojska jih je kot steklene pse lovila in jih streljala, če se niso takoj predali. To opisuje spodnja zgodba patra Bazilija, ki se je takrat tam mudil kot slovenski begunec.

Nikoli ne bom pozabil tistih tihih blagoslovljenih večerov v Tirolah, ko se je srce kljub tujini umirilo in pozabilo na prestano gorje. V cerkvi na skali se je oglasil edini zvonček, da je prijetno domače odjeknilo med visokimi smrekami. Nekje na Burgu so zateglo mukale krave. Na vso dolino je legala rahla meglena koprena in ovijala v hrib potisnjene kmetije. Kristeibach je v večernem miru močneje zašumel po skalah proti dolini. Toda njegova pesem me ni motila, ampak uspavala.

Sleherni večer sem presedel na klopici ob križu ter gledal v okna mičnih tirolskih hišic, ki so se druga za drugim prižigala v bregu. Kakor bi poredno mežikala, ker so prehitela zvezde na večernem nebu, ki je počasi temnelo.

Ob takih trenutkih je v meni vedno utihnil vihar, da sem se znova in znova čudil, kako je to sploh mogoče. Odkod neskončni mir daleč od rodne grude in svojih, ko me vse dni razjedajo moreči dvomi bodočnosti in krvavi vetrinjski spomini?

Da, tirolski večeri so mi vselej prinesli spokojnost.

Vselej? Ne! Eden izmed njih, večer devetega junija leta Gospodovega obiskanja tisoč devet sto petinštiridesetega me je zopet spomnilo, da je domovina daleč, daleč...

Sedel sem kot navadno na klopici ob križu in gledal po Kristeinu, ki se je vedno bolj pogrezal v molk noči. Poleg mene je ležala kitara. Matilda, domače dekle, je igrala, predno je stekla z bratcem domov.

Po poti iz Rieda so odjeknili koraki. Po obrisih sloke postave sem že od daleč spoznal, kdo prihaja. Kozak mojih let, v ruskih vojaških

hlačah in strganem tirolskem suknjiču, ki je večkrat poprosil pri mojem krušnem očetu. Bil je eden tistih, ki so jih hoteli vrniti Rusom, a je srečno ušel iz peggeškega taborišča. Skrival se je v gorah – kakor sto in sto drugih – in prihajal k kmetom po živeš. Edino orožje, ki je ostalo molčečemu, vase zaprtemu fantu, je bilo bodalo, katerega ročaj je gledal izza desnega škorinja.

Večkrat sva se videla pri Oberwasserlechnerju, si izmenjala pozdrave in šla vsaksebi. Gotovo je vedel, da sem begunec, kakor sem poznal tudi jaz njega. Toda vsak je imel svoje misli in čeprav sva si bila blizu po skupni usodi, so naju ločili jezik, narodnost in vera. Bil je preveč vase zaprt in nezaupljiv, da bi silil vanj.

Tudi oni večer sva se pozdravila in fant je hotel mračno mimo mene. Toda njegove oči so zagledale kitaro, ki je počivala na klopi. Zažarele so od hrepenenja in ustnice so se mu rahlo premaknile. Obstal je za trenutek, kakor bi se ne mogel prav odločiti. Morda je zgubil vero v dobre ljudi in se je bal, da bo hladno odbit.

»Ali smem?« je končno tiho poprosil v ruščini. Pokimal sem.

Takoj je pristopil in segel po kitari. Dvignil jo je rahlo, kot bi se bal, da bi jo zabilelo. Otožen smehljaj mu je pričaral jamice na lica, ko je sedel poleg mene in nastavljal prste na strune.

Zavzet sem ga gledal. Saj ni upal začeti. Zrl je nekam v hrib na drugo stran potoka in se boril sam s seboj. Kakor bi vedel, da ga bo pesem preveč prevzela, a ne bi rad pred tujcem kazal svojih čustev.

Razumel sem ga in mu rahlo položil roko na ramena. Hvaležno me je pogledal in nato so njegovi prsti začeli živčno božati strune. Sprva nežno, da so me že prvi, komaj slišni zvoki prevzeli. Nisem še slišal tako igrati. Glasovi so se prelivali v en sam spev ranjenega srca in prav zato prodirali v mojo notranjost ter me odeli v mehko otožnost. Bol in hrepenenje so izražali akordi, ki so postajali vedno močnejši. Končno so zadoneli, kakor bi hoteli prevpiti vihar krivic, ki se je tako neusmiljeno razbesnel nad Kozakom in menoj in milijoni brezdomcev.

Mir tirolskih večerov je zginjal iz moje duše.

Tujec je pozabil, da sedim poleg njega. Zaprl je veke, izpod njih pa je začela drseti solza za solzo. Ni jih zadrževal. Polzele so po mladem, skoraj dekliskem licu, ki mu je komaj pognal prvi puh, pa ga še neusmiljeno bičajo viharji življenja. Ustnice so mu drgetale. Nič več ni mogel obvladati boli, ki mu je divjala v prsih: zžil jo je iz sebe v nežni ruski pesmi, da sem ginjen poslušal njegov čisti tenor. O daljnji domovini širnih step ob tihem Donu, kjer stoji njegov dom in njegova mati zaman hodi na prag, kdaj bo zaslišala peket konjskih kopit in zagledala sina Kozaka. O grudi zemljice, ki so mu jo vzeli, o kosu domačega kruha, o šopku s sosedovega vrta...

Kje si, mir? Z vsakim jekom strun, z vsakim tonom glasu je bila v meni močnejša zavest, da sem na tujem, da ne bom v Tirolah nikoli doma. Mir je izginil, kot bi ga vzel večerni veter. V meni je zadivjal vihar tujine: v hipu so stale pred menoj vse krivice, ki spremljajo brezdomce. O, vi, od Boga samega stokrat prekleti, kdo vam je dovolil krasti domove? Kdo vam daje pravico nad našimi življenji? Rablji, rablji!...

Oni trenutek je neznanega otroka širnih ruskih step zblížal s sinom slovenske zemlje. V Kozakovo pesem se je prikradla z njegovo tudi moja usoda. Roka je tesneje objela dečkova

ramena, desnica pa se je sama sprožila in poiskala njegovo.

»Hvala ti, brat!«

Umolknil je in me gledal, kakor bi se sramoval solza. Toda verjetno je opazil, da se svetijo tudi moje oči, kajti šepetaje mi je vrnil isto besedo: »Brat...!« Morda je prvič v tujini občutil, da nekdo z njim deli trpljenje.

Nato so njegovi prsti zopet poiskali strune. A zdaj nič več rahlo in obzirno. Strastno so udarili po njih. Spomini na dom so izvabili iz fantovega srca divjo kozaško pesem, v kateri je hotel zadušiti svojo bol. Zdelo se mi je, da gleda v duha pred seboj hrzajoče konje v krvavem metežu za svobodo doma. Kot bi stal ob bregovih Dona in se čudil njegovim valovom...

»Hej, naš očka; tihi Don!

Hej, pokaj, moj tihi Don, tak kalen se vališ?

Hej, zakaj rdeč kot kri tja v dalj hitiš?...«

Pesem hrepenjenja, ljubezni in sovraštna obenem, zaupanja in obupa.

»Hej, naš očka, tihi Don!...«

Posebni akordi. Dlan je v trenutku umirila brneče strune in odrinila kitaro od sebe. Zdelo se mi je, da jo je zasovražil, ker mu je vzpodbudila domotožje. Tudi jaz sem jo. Kozakova glava pa je kakor mrtva omahnila na prsi. Zaihtel je na glas. —

Ne vem več, kako dolgo sva sedela na klopi ob križu. Povedala sva si, kdo sva in od kod, šepetala sva si o domovini, kot bi se poznala že od rane mladosti. Razumela sva se. Dečko iz ruskih step je bil prvi v tujem svetu, ki sem mu potožil svojo bol. In vem, da sem bil prvi, ki je poslušal njegovo zgodbo. Postala sva si brata.

»Bog s teboj, Vasilij!« sem se poslovil.

»Do svidanja, Vasja!« mi je krepko stisnil desnico.

Tisti večer dolgo nisem mogel zaspati. Tujina je kot težka skala ležala na mojih prsih. Daleč,

daleč nekje za gorami sem čul utripati srce domovine.

*

Naslednji večer sem Vasja zaman pričakoval: ni ga bilo v Kristein. Nikoli več. Dopoldne so bili pri nas Angleži s tankom in kamionom. Lovili so ubegle Kozake in se fantu verjetno ni zdelo varno priti.

Čez štiri dni pa sva se srečala drugje...

Z izposojenim kolesom sem se peljal v Lienz. V Thalu so me ustavili vojaki in zahtevali papirje. Star oguljen kolar mi je pomagal, da mi niso delali prevelikih sitnosti.

Ko sem zopet sedel na kolo in nadaljeval pot, je za mano privozil kamion. Sovražil sem to enakomerno brnenje in vsak vojaški avto me je spomnil brezkončnih vrst vetrinjskih transportov, ki so vozili smeh naših fantov in od skrbi zorane obraze naših mož v smrt ter bi moral z njimi skoraj tudi sam v naročje kočevskih jam...

Ognil sem se s ceste, da me je prehitel.

Kaj se morda varam? O Bog!

Nisem se motil. Na odprtem avtomobilu so med oboroženimi vojaki sedele štiri osebe. Prvi pogled mi je povedal, da je dekle Rusinja. V enem izmed moških pa sem spoznal — Vasja.

»Vasja, Vasja!...« se je utrgalo iz mene. Hitreje sem pognal kolo.

Brat me je slišal. Ozrl se je in me spoznal. Otožno se je nasmehnil, nato pa dvignil desnico in mi zamahnil v poslednji pozdrav. Vojaki so se malomarno okrenili in brez srca gledali, komu velja.

Kamion se je med ropotom oddaljeval. Mene pa je grenko stisnilo v grlu: Vasja je kriv samo to, da je Kozak. Vlečete ga rabljem, kakor tisoče naših. Kakor živino nas prodajate...

Sredi ceste sem stopil s kolesa in gledal za avtomobilom, dokler ni izgubil za ovinkom.

»Do svidanja, Vasja!...«

*

Ko sem nekaj mesecev kasneje v poznem popoldnevu iz lienškega begunskega taborišča odšel proti Dolsachu, da bi pri dobrih ljudeh poprosil grizljaj kruha, sem čisto slučajno obstal pred grobom. Za cestnim jarkom je bila gomila zemlje s pravoslavnim križem, zbitim na hitro roko in brez orodja. Z njega pa so nemo strmele vame razmetane črke: *Vasja Ivanov, VI. 1945.*

Pa ne da bi...

Streslo me je. Morda je pokopan on, moj brat. Mesec se ujema. Ime prav tako, za rodbinsko ime žal nisem vedel. Če so ga peljali s kaminom in je hotel pobegniti, so za njim streljali...

Mnogo sličnih ruskih grobov je bilo ob glavni cesti in za Dravo iz tistih žalostnih dni. Prijatelji, ki so se skrivali po okolici, so na tihem pokopavali prestreljena telesa, za katere se nihče ni menil.

Sam ne vem zakaj, toda domala sem se prepričal, da stojim pred grobom svojega ruskega brata. Tistega svetlolasega Vasja, ki so ga oropali vsega in ne bo videl nikoli več svojega doma. Tudi mati ga zaman pričakuje na pragu kozaške domačije na Donu.

Veter je zašuštel med jelšami ob cesti in zdelo se mi je, da slišim Vasjevo pesem: »Hej, pokaj, moj tihi Don, tak kalen se vališ? --

Potem sem - ne da bi komu pravil - večkrat obiskal samotni grob ob cesti pred Dolsachom. Gomilo sem očedil plevla in jo okrasil s cvetjem. Tako lepo je bilo sedeti ob njej in poslušati v vetru spev ruskega brata. A v njegovi pesmi ni bilo več sovraštva in obupa: bilo je odpuščanje

ERRATA: V ZADNJI IZDAJI GLASILA (SEPT./OKT. 2005) NA STRANEH 11 IN 16 PROSIM SPREMENITE LETO OTVORITVE DRUŠTVENEGA DOMA HG V 1988 (NE 1996).
UREDNIŠTVO GLASILA KANADSKIH SLOVENCEV SE ISKRENO OPRAVIČUJE.

ECHO FROM HOLIDAY GARDENS

In response to the first detailed story describing the history of the HOLIDAY GARDENS SLOVENIAN COUNTRY CLUB published in the last issue of Glasilo we received the following unsolicited informative letter from a second generation member of this club. It is a very fitting and complementary story.

What Holiday Gardens means to me.

My family immigrated to Canada in 1970 from Ljubljana, Slovenia. I was only 5 years old and my mother Anica was pregnant with my sister Ališa. The only people they knew were my aunt and uncle who sponsored our family. I know that it was very hard for them not speaking English as it was for any immigrant landing on this great land. It was not long however before they started to run into fellow Slovenians. It is amazing how small the world really is. It was through these acquaintances that they were introduced to Holiday Gardens. It became such an important place in our lives very early on. It was the place that you could feel understood. A place, that offered a diversion. A place where a person could feel a part of something special. I can still remember the little blue tent my parents first bought. My mom would come with my sister and I all summer long and my father would come from and go to work from there as well.

Many families were young then with many young children that were in the same boat as us. I can still see the diapers hanging to dry on the clothes lines behind the tents. It was such a pure time. A fun time. I remember all our parents having huge bonfires and every night was more special than the last. Over the time the tents grew into small trailers and then bigger ones. All the kids, my sister and I grew up into a very close family. I have spent virtually every single summer of my life at Holiday Gardens since I can remember. Many of the original

club babies are still very active campers today. Only now we are not babies any more. We have our own babies. The most interesting thing of all is that most of us are not married to Slovenians. Our spouses have integrated themselves so completely that, if you did not know different, you would think they were Slovenian because of their commitment and love of our culture. They indeed play a very big role in supporting our culture. Many of them are as involved if not more than some of the Slovenian club members. It is all about the children for us. Holiday Gardens was and still is a safe place where a child can feel free to explore nature, develop strong relationships with fellow members, and to simply be a child that can be nurtured with slovenian influences that surround him. It is interesting that everybody I know from Holiday Gardens that I grew up with learned how to swim in our pool. Now we are privileged to watch our own children follow our footsteps as they take their first swims. Most of us even danced our first polka steps to a live band at one of our picnics. It make me so proud. Knowing my children are growing up exactly what I did at their age, at the same place, and with their Holiday Gardens buddies is nothing short of wonderful.

There are many multi-generational families still camping at Holiday Gardens. My parents have a trailer. Beside them is my sister's trailer and beside hers is mine. There are other families where are two or three trailers in which three generations participate in the same traditions that are Holiday Gardens. Many of the members

I grew up with were and still are very active not only in camping, but also in the actual running of the club. It is truly inspirational and I know those of us that grew up at Holiday Gardens all feel the same. My father Pavel Mažgon is currently the president of Holiday Gardens. It was through watching his devotion to the club over the years that I myself got actively involved. I am currently the secretary of the club and have been in the past its coordinator as well. Other committee members, such as Nace Fortuma, who is presently the Vice President, has also had his son in the

committee. There have been quite a few multigenerational family committee members that served at the same time. This only proves that the new generation, my generation, is willing to step up to the plate and learn from the predecessors to ensure that our children will have Holiday Gardens to nourish their traditional culture and to know the true feeling of belonging something so special as Holiday Gardens. This is what Holiday Gardens means to me.

Matejka Mažgon

Vladimir Urbanc, dolgoletni dopisnik *Glasila* pa nam je koncem oktobra poslal sledeče kritično pismo, ki ga pa zaradi pomanjkanja prostora žal objavljamo le po važnejših odlomkih:

»Kot vedno rad prebiram vse, kar je napisano o Slovencih iz Kanade, tako tudi septembersko/oktobrsko izdajo in vam komentiram:

1. Kot sem že napisal bi moralo biti *Glasilo* malo bolj v širino, saj že naslov govori 'Glasilo kanadskih Slovencev', v zadnjih številkah pa se govori samo o Slovencih iz Toronta in povzema pisanje slovenskih časopisov iz Slovenije.
2. Morali bi se povezati s številnimi slovenskimi klubi širom Kanade in jim predlagati, da napišejo kaj o svoji skupnosti od tam, kjer živijo.
3. *Glasilo* bi lahko organiziralo tudi Vseslovenski sestanek društev iz Kanade vsaj enkrat, ali vsako drugo leto v Torontu. Ko ste letos sprejeli v Torontu dr. Rupla niso povabili niti enega Slovenca iz ostalih predelov Kanade, kot da nas ni.
4. Poslavlja se veleposlanica Veronika Stabej. Veleposlaništvo (slovensko) v Ottawi gledam iz drugega zornega kota... z drugimi besedami so visoki stroški za Slovenijo opravičljivi v tem, da Kanada nima svojega veleposlaništva v Sloveniji?

5. Napisal sem knjigo »Pozdravi iz Montreala«, katera je uspela in sem prejel veliko pohval.

Lep pozdrav
Vladimir Urbanc«

Uredništvo odgovarja:

1. *Odgovor na to vprašanje najdete v mojih uvodnih besedah te izdaje.*
2. *Uredništvo redno opominja slovenska društva v Kanadi za kakršnekoli dopise, vendar jih ne more prisiliti.*
3. *Predsednik Vseslovenskega kulturnega odbora (VSKO) je edini pristojen sklicati sestanek predsednikov slovenskih društev. Na sestanek predsednikov z dr. Ruplom tudi ni bil povabljen noben urednik Glasila ali Radia Glas kanadskih Slovencev.*
4. *Odgovor na to vprašanje pa lahko dobite samo pri Ministrstvu za zunanje zadeve*
5. *Vaša knjiga »Pozdravi iz Montreala« pa je predstavljena bralcem Glasila na strani 39.*

Predstavitve dveh novih knjig v Beneški Sloveniji

LN - 26. november 2005

V občinski dvorani v Podbonescu, (Pulfero) v Nadiških dolinah, v Beneški Sloveniji so v petek predstavili dve novi knjigi, ki jih je izdal Sklad Dorče Sardoč v sodelovanju z Založništvom tržaškega tiska. Pod rdečim svinčnikom je knjiga, v kateri so zbrana jetniška pisma tigrovca Zorka Jelinčiča, medtem ko ima knjiga pričevanj Benečana Izidorja Predana naslov Desetnjak Dorič pripoveduje.

Sklad Dorče Sardoč je na letošnji podelitvi štipendij slovenskim dijakom in študentom iz zamejstva predstavil v Podbonescu dve knjigi, ki sta vezani na Beneško Slovenijo in Tolminsko, saj sta bila tako Iztok Predan kot Zorko Jelinčič iz teh krajev, oba pa tudi zaslužna za slovenski narod in kulturo.

Knjigo cenzuriranih in necenzuriranih pisem iz fašistične ječe, v kateri je Zorko Jelinčič preživel 15 let, je za tisk pripravil Žarko Rovšček. Gre za pretresljiva pričevanja o vztrajanju primorskega Slovenca v času najhujšega terorja in to tudi "pod rdečim svinčnikom" fašističnih cenzorjev, ki so iz pisem z rdečilom eliminirali vsako slovensko besedo.

Knjiga Pod rdečim svinčnikom je izsek iz jetniškega življenja leta 1900 v Logu pod Mangartom rojenega Zorka Jelinčiča, ki je bil gornik, eden glavnih protagonistov primorskega protifašističnega odpora, javni delavec in publicist. Jelinčič je bil sošolec Klementa Juga na univerzi v Ljubljani, leta 1927 je bil med ustanovitelji organizacije TIGR. Že leta 1930 aretiran, na Posebnem fašističnem sodišču je bil obsojen na 20 let zavora, med vojno ponovno interniran, po drugi svetovni vojni je deloval v okviru slovenske narodne manjšine v Trstu, kjer je umrl leta 1965.

Spremno besedo knjigi je napisal Žarko Rovšček, ki je 115 pisem, razglednic in dopisnic tudi uredil, izjemno bogate pa so tudi opombe in fotografsko gradivo ter druga dokumentacija. Prevodi pa so delo Rade in Dušana Jelinčiča, Marte Filli in Loredane Umek.

Desetnjak Dorič pripoveduje, da je knjiga zbranih pričevanj Benečana Izidorja Predana, ki se je rodil 7. maja leta 1932 v Gorenjem Bardu pri vasi Grmek v Benečiji. Bil je kulturni in politični delavec, pesnik in pisatelj, med ustanovitelji slovenskega kulturnega društva Ivan Trinko v Čedadu, Beneškega gledališča in konzorcija za izdajanje slovenskega tednika Novi Matajur, ki izhaja v Čedadu, pri katerem je bil deset let odgovorni urednik. Umrl je 11. avgusta leta 1996.

Knjigo pričevanj Izidorja Predana je Sklad Dorče Sardoč posvetil nedavno preminulemu kulturniku in gledališčniku Filibertu Benedetiču, ki si je zelo prizadeval, da bi do objave pričevanj znanega beneškega Slovenca prišlo. Knjigo pa je napisala in uredila Lida Turk, uvod pa ji je napisal Filibert Benedetič, ki tudi pojasni, da je knjiga nastala iz pogovorov Lide Turk z Izidorjem Predanom v okviru kulturnih oddaj Četrtekova srečanja na Radiu Trst A. V knjigo pa je svoj esej z naslovom Simbol pokončnega in neuklonljivega Slovenca prispevala tudi nadaljevalka Predanovega dela pri časniku Novi Matajur, Jole Namor.

Na predstavitvi knjig v Podbonescu so poleg Borisa Periča, predsednika Sklada Dorče Sardoč, spregovorili tudi avtorja-urednika knjig Lida Turk in Žarko Rovšček, Jole Namor ter sin Zorka Jelinčiča, Dušan.

Pripravila po društvenih arhivih 'Save' - Marija Prilesnik in Leander Škof

Sava

**Spod Julijskih Alp pozdravljaš
Slovence nas vse.**

**»Savus« boginja slavila te je,
po njej si reka dobila ime.**

**So Sava Bohinjka in Sava Dolinka
skupaj zlili sta se,
v mogočno reko prelili sta se.
Ti reka slovesna, ki vežeš nas vse,
zato izbrali smo tvoje ime.**

**Ob Savi sem hodil, sem ribe lovil,
dekleta sem ljubil in vince rad pil.
So tekli spomini po tebi že vsi.
Če pesnik o tebi prav rad govori,
najlepša le pesem iz tebe šumi!**

Marija Fabjan Prilesnik 2000

SAVA CLUB

Reprinted from »BRESLAU, Ontario Historical review 2005«

Welcome to the sunny side of the Alps!

Slovenia is not only one of the youngest but also one of the smallest European countries. However, her rich heritage and diverse history is almost as old as her mountains. The country is not bigger than 20,000 square kilometres. Her beautiful landscape cannot be overlooked, squeezed between upper beaches of the Adriatic sea, the Alps and Pannonian plains.

It is the homeland of some 2 million people that are hard working and warm at heart.. These are the people that immigrated to Canada during the last century and formed clubs to keep their language and culture.

The Slovenian association SAVA in Breslau has come a long way since it's beginning in 1961. The SAVA name was taken after the Sava River in the homeland Slovenia. The strong determination and hard work of the club's members and supporters has brought the SAVA CLUB from just a name to where it stands today. In 1968 the members bought the old four-storey mill in the small town of Breslau. In 1974 its members made the decision to tear down the old mill and build a banquet hall. Part of the old mill still remains in the new building and serves as the bar area.

Club SAVA is conveniently located just minutes from communities Kitchener-Waterloo, Cambridge and Guelph. The friendly little town of Breslau provides the club with a beautiful atmosphere and that small town comfort. The banquet hall is situated on the three acres of land where the old mill used to stand. With Hopewell creek flowing by own to the Grand river, this great natural outdoor setting, along with the large patio surrounded with the grapevines has made SAVA Club an ideal site for outdoor weddings and special occasions.

SAVA Club has been involved in a variety of activities: club functions, banquets, hunters' gatherings, folklore dancing and also participates in Kitchener-Waterloo Oktoberfest for over 30 years as Oberkrainer Haus. The membership of over 120 individuals assists the Slovenian Association SAVA Club in continuous expansion of the club's horizons with constant upgrading and cultural development. Club SAVA is proud to be part of Breslau community and keeping our tradition alive.

DRUŠTVO SAVA - NAŠ SKROMNI ZAČETEK

V jeseni 1962, so se mladi slovenski fantje zbirali po hišah Slovencev v Kitchener – Waterloo - Preston (današnji Cambridge) in okolici. Poslušali so slovensko narodno glasbo na ploščah in peli slovenske narodne, da si s tem obdržijo svoj narodni ponos in jezik. Pogovori so se pogosto nanašali, kako naj bi ustanovili svoje lastno slovensko društvo, da bi tako tudi Slovenci imeli svoj lastni klub, kakor mnoge druge narodnosti v tej okolici.

V začetku so bili najbolj aktivni fantje Martin Mirt, Slavko Turk, Martin Cinzar in Vinko Frankovič. Kmalu so se jim pridružili še Franc Ivančič, Janez Zakrajšek, Rudi Murko in še nekaj drugih. Na vzpodbudo prisotnih sta se oba Martina (Mirt in Cinzar) odločila, da gresta snubit še ostale Slovence od hiše do hiše, da priredijo veselico. Navdušenje zanjo je bilo veliko in po stari slovenski tradiciji se je rodila prva veselica za Martinovo. To veselico so imenovali »Vinska trgatev«. Veselica je bila v ukrajinski dvorani na Eagle Street v Prestonu (Cambridge).

Stroške za to prvo veselico so s polovico tedanje tedenske plače založili vsi prisotni. S tem se je plačala hrana, pijača, dovoljenje, glasba in najem dvorane. Na tej prvi veselici je igral ansambel »Veseli vandrovčki« iz Toronta.

Zanimivost in posebnost te prve veselice, kakor tudi drugih veselic v tistem času, je bila,

da so žene in dekleta celi dan kuhale in pekle v svojih domovih. Zvečer pa so vse to odnesle v dvorano. Med temi požrtvovalnimi ženami so bile med drugimi tudi Vilma Zakrajšek, Karolina Petrič in Helena Ivančič. Ta prva veselica je bila zelo uspešna. Ljudje so bili navdušeni nad tem uspehom in sledilo je še veliko več veselic, kar je dalo pogum voditeljem, da ustanovijo svoje lastno slovensko društvo.

Marca 1962 so bili povabljeni vsi Slovenci iz Kitchener – Waterloo in okolice na sestanek, ki se je vršil v poljski dvorani na Wellington Street v Kitchenerju. Za ta odločilni sestanek sta Martin Mirt in njegov sošolec Martin Cinzar zbrala 32 zavednih Slovencev in Slovenk vseh starosti. Sestanek je vodil Slavko Turk.

Prvo vprašanje je bilo, ali naj se ustanovi podporno društvo Odseka »Bled«, ali da se ustanovi samostojno društvo. Na glasovanju je 6 prisotnih glasovalo za ustanovitev odseka društva »Bled«, 26 ostalih pa je glasovalo za samostojno društvo.

Naslednje vprašanje pa je bilo: Kako naj bi se imenovalo novo društvo. Majda Pfeifer je predlagala ime naše reke »Sava«, ki veže vse Slovence v domovini in naj tako veže tudi vse Slovence v naši novi domovini – Kanadi. Sledilo je glasovanje in z njim je društvo dobilo ime »Sava«. **Krst tega imena je bil sto odstotno**

potrjen od vseh navzočih na sestanku. Tako je društvo dobilo svoje uradno ime »Sava«. (Slovensko kulturno društvo »Sava«).

Leta 1968 je Lojze Pfeifer našel zemljišče v vasi Breslau pri Kitchenerju, ki je merila 3.8 akra, s sto let starim štiri-nadstropnim mlinom in hišo. Skupina najzavednejših članov je kupila to zemljišče s starim mlinom – na katerem še danes stoji naš lepo urejeni Slovenski dom »Sava«. Garancijske dokumente in posojilo za lastništvo te zemlje so podpisali naslednji člani: Martin Mirt, Rudi Murko, Paul Jereb in Kludi Humar.

Kot že omenjeno, je na tem zemljišču stal 100 let star, zapuščen 4-nadstropni mlin s hišo. Zemljišče je bilo zaraščeno in zahtevalo je na tisoče ur prostovoljnega dela, preden se je vse očistilo. Naj ne omenjamo trdega, težkega dela in nasilnih komarjev. Ta zemlja je bila nizko ležeča, močvirna in pogosto poplavljena. Potrebno je bilo pripeljati okoli 600 težkih tovornjakov peska in zemlje za nasip, velik del reke od »Grand River«. Naslednji napor je bil porušiti stari mlin in obnova zapuščene zgradbe, del katere še danes služi za točilnico in kuhinjo.

Nepopisno je bilo garanje številnih, vztrajnih in marljivih članov, ki so po svojih službah dnevno delali še na društvenem zemljišču. Med njimi so bili tudi Vinko Jereb, Kludi Humar, Martin Mirt, Rudi Murko, Martin Cinzar, Janez Zakrajšek, Fredi Crnko, Ludvik Ceh, in Frank Ivančič. Kasneje so se jim pridružili še Martin Ljubec, August Petrena, Franc Jurman in še mnogo drugih. Ne smemo pozabiti tudi na veliko pomoč vseh žena in deklet.

Leta 1973 se je društvo odločilo za gradnjo nove dvorane. Na občnem zboru je po kratkem razpravljanju Helen Ivančič izjavila: »Če lahko druge narodnosti postavijo svoje dvorane, potem smo tudi mi tega zmožni, da to naredimo«. Sledilo je glasovanje in sklep je bil sprejet za gradnjo dvorane.

Andrej Alič je napravil gradbene načrte in Franc Čelan je začel zbirati prostovoljne denarne

prispevke. S pomočjo odbora in članov društva je Čelan tudi vzel na svoja ramena odgovornost za gradnjo dvorane.

Junija 1974 so začeli kopati temelje dvorane. Šest mesecev pozneje in več kot pet tisoč prostovoljnih ur dela je bila dvorana končno pripravljena za Silvestrovanje. Formalna otvoritev dvorane pa je bila 10. maja 1975.

Posebna zahvala za uspešno graditev pa gre predvsem sledečim članom:

Francu Striglju za zidarska dela; Martinu Ljubecu in Augustu Petrena za mešanje betona na roke; Vinku Jerebu in Kludiju Humarju za mizarska dela in popravila; Janezu in Petru Kranerju za napeljavo elektrike; Rudiju Briski za barvanje in dekoracijo; Ivanu Kragelj za točilnico in strop; Alexu in Mirku Muhič (MWM Construction) za temelje in tla v dvorani ter za vrtno ploščad.

Po dnevnem napornem delu so se člani usedli k topli malici, za katero so skrbno poskrbele njihove pridne žene, kot Silva Jereb, Vilma Zakrajšek, Ana Ljubec, Ana Čelan, Helena Ivančič in še mnogo drugih. Po malici so se njihovi večeri navadno končali v družbi prijateljev, ob glasu harmonike in slovenske pesmi, ki so se slišale pozno v noč. Obujali so tudi spomine na nepozabne trenutke, ki so jih doživeli pri gradnji. Ena od teh je bila jama živega peska pred vhodom dvorane – bolj so jo polnili, bolj je bila globoka in požrešna...

Iskrena zahvala gre tudi vsem tistim, ki so kakorkoli pripomogli pri ustanovitvi društva in društvenega doma, tako da danes in v bodoče lahko uživamo plodove njihovega trdega dela. V kolikor skušamo priznati delo vseh dolgoletnih in zaslužnih članov se zavedamo, da je nemogoče omeniti vsakega posebej. Ker ni pisanih podatkov, se vnaprej opravičujemo, če smo katerega pomembnega člana spregledali. Ti so: Martin Mirt; Zinka Mirt; Franc Čelan; Ana Čelan; Anica Ljubec; Pavla Golob; Rajko Golob; Franc & Jožica Jurman; Helena Ivančič; Ivanka Kodrič; Frank & Lucijana Stampar; Mario Medica; Rezka & Ludvik

Ceh; Fred Crnko; Vinko & Silva Jereb; Jože Prilesnik; Marija & Lojze Prilesnik.

Gostoljubnost »Save« in dobra hrana je poznana v bližnji in daljni okolici kot tudi v ZDA. Zato gre predvsem zahvala vsem, ki so vodili ali vodijo našo kuhinjo in vsem, ki pri tem pomagajo. Čez dolgo obdobje – kar 27 let – je kuhinjo vodila Ana Čelan, nato jo je leta 1993 prevzela Pavla Golob, ki jo vodi še danes. Obema se zahvaljujemo za odlično vodstvo, ki ga kuhinja zahteva.

Kot društvo smo dosegli dosti uspehov in priznanj, naj jih nekaj omenim:

- Slovenska šola od leta 1976 do 1978 pod vodstvom Tjaše Škof;
- Lovski odsek je bil ustanovljen leta 1969;
- Moški pevski zbor je deloval pod vodstvom Lojzeta Pfeiferja;
- Mešani pevski zbor je deloval pod vodstvom Pije Brodnik;
- Folklorna plesna skupina je nastopala pod vodstvom Pije Brodnik;
- Kulturni dnevi v čast našim pesnikom in pisateljem (kot Prešeren in Cankar);

- Gostitelji dveh Slovenskih kulturnih dnevov leta 1995 in 2001;

- Gostitelji pevskim zborom iz Slovenije (kot Karmina Slovenica, Viva, Gloria);

- Proslava 56-letnice slovenskih ansamblov v Kanadi;

- Proslava, razstava in film o osamosvojitvi Slovenije.

'SAVA' že od leta 1975 sodeluje v »Kitchener Waterloo Oktoberfest« praznovanju pod imenom »Oberkrainer Haus«. S tem festivalom, ki traja deset dni, sodeluje 35 klubov v K-W in okolici. V zadnjih desetih letih smo 8-krat dobili največje priznanje za gostoljubnost, ter dobro hrano in smo tudi uradni gostitelj 'Balinskega Turnirja'. Naš klub je tudi znan kot 'najlepša skrivnost Oktoberfesta'.

Eden največjih uspehov je 'SAVA' doživela leta 1996, ko je bil odplačan ves dolg društva. Zato smo lahko popravili in obnovili kuhinjo; dekorirali dvorano; po 27 letih prekrili streho; gretje in klimo zamenjali iz elektrike na plin in asfaltirali glavni del parkirišča.

Ta stoletni mlin je bil eden od zadnjih, ki je še do sredi prejšnjega stoletja rabil mlinske kamne za mletje pšenice

Člani lovskega odseka Save (1973)

Poplava spodnjega dela zemljišča (1973)

Sto let stari 4-nadstropni mlin

Prvo balinišče je bilo v poplavi odplavljeno

Martin Mirt, Ana Murko in Avgust Petrena z gradbenim dovoljenjem (16. maj 1973)

Začetek podiranja mlina

Avgust Petrena in Martin Mirt pri delu

Mlin že na pol porušen

Mlin skoraj porušen

Martin Mirt spreminja stari les v dim in pepel

Martin Ljubec meša beton za temelje

Društvena zidarja pri delu

Stene so bile hitro končane

Žerjav polaga nosilce za strop in streho

Nosilci so bili kmalu položeni

Vrtna ploščad skoraj končana

Vinko Jereb in Franc Štricelj pri delu

Vinko Jereb in Kludi Humer polagata zadnjo stropno ploščo

Vinko Jereb: "dvorana potrebuje veliko vrat"

Praznovanje dovoljenja za pijačo

Prvo silvestrovanje v Savi

Nagovor Zinke Mirt ob otvoritvi dvorane

Franc Čelan ponosen z napredkom doma Sava

Proslava 56-letnice slovenskih ansamblov v Kanadi

Veronika Stabej se poslavlja

Draga Veleposlanica Veronika

Zbrali smo se, da se danes poslovimo od tebe po več kot treh letih tvojega delovanja v Kanadi. Hvala Ti za vse, kar si napravila za slovensko skupnost v južnem Ontariu. Poleg zaposlenosti v Ottawi si vedno rada prihajala med nas. Vedno si imela zanimanje za slovenska društva in ustanove in jih obiskovala, nudila nasvete in podporo.

Zdaj, ko Ti je potekla doba delovanja v Kanadi in odhajaš v Slovenijo, Te prosim, da posreduješ pri slovenskih oblasteh, naj nadaljujejo konzularne dneve v Torontu in Hamiltonu. Kako velike so potrebe se vidi odkar je odšel g. Poličar, ki je deloval med nami 4 leta in me ljudje še vedno sprašujejo kdaj se vrne.

Veronika osebno se Ti zahvalim za vse narejeno in Ti želim uspeh v novem delavnem mestu. Ne postanimo tujci, ampak obdržimo zveze tudi v bodoče. Barbari Sušnik pa želim uspeh v Ottawi, z željo, da v kratkem dobi pomoč.

Ob 100 letnici odkritja Prešernovega spomenika

Ob stoletnici odkritja njegovega spomenika in pet tednov pred praznovanjem njegovega 205. rojstnega dneva, tretjega decembra 1800, so v slovenski prestolnici 28. oktobra 2005 začeli proslavljati dvodnevni kulturni praznik. Bil je posvečen poetu Francetu Prešernu ob stoletnici odkritja njegovega spomenika, delo kiparja Ivana Zajca.

Proslave se je udeležilo kar veliko meščanov slovenske prestolnice. Na prireditvi, ki je popestrila otvoritev obnovljenega spomenika, so

nastopili dramski igralec Zvone Hribar, v vlogi takratnega župana Hribarja, ki je spomenik velikemu Slovencu dal tudi postaviti. Da je bilo res svečano pa so poskrbeli še pevka Alenka Godec, Oto Pestner, pevski ansambel Veter in drugi.

Ob tej priliki naj ponovno apeliramo sedanjemu Ministrstvu za kulturo, da vrne največjemu slovenskemu kulturniku, Francetu Prešernu, dostojanstvo praznovanja državnega Kulturnega dneva na dan njegovega rojstva tretjega decembra. Vsi civilizirani narodi proslavljajo svoje kulturne velikane ob njihovih rojstnih dnevih. Je že skrajni čas, da se zapusti absurdna in negativna tradicija bivšega režima, ki je po besedah Vilija Čuka, oboževala »nekrofilno, ter tako grenko in turobno in omejevalno čaščenje osmrtnih obletnic...«, ki samo negativno vplivajo na kulturno ustvarjalnost. Zavedajmo se, da ne mrtvemu, temveč živemu in prešernemu Prešernu je uspelo v prvi polovici devetnajstega stoletja dvigniti slovenski narod med tedaj vodilne kulturne nacije.

Naslednji članki nakazujejo, da je končno Ministrstvo za kulturo začelo s pravimi koraki v to smer.

Dan odprtih vrat slovenske kulture - 3. december

LN - 3. december 2005

Ministrstvo za kulturo je ob rojstnem dnevu Franceta Prešerna, 3. decembru, v sodelovanju s kulturnimi ustanovami po vsej Sloveniji danes pripravilo dan odprtih vrat slovenske kulture. Tako bodo na pesnikov rojstni dan prost vstop v svoje razstavne prostore zagotovile številne galerije in muzeji, gledališke hiše bodo ponudile brezplačne ogledе predstav, praznovanju pa se s prireditvami pridružujeta tudi ljubljanski in mariborski arhiv ter nekatere knjižnice.

Ljubitelji umetnosti bodo v Ljubljani lahko brezplačno obiskali Moderno in Narodno galerijo. Obe bosta obiskovalcem ponudili tudi javna

vodstva, za najmlajše pa poskrbeli z ustvarjalnimi delavnicami. Vsa svoja razstavišča bo za obiskovalce brezplačno odprla Mestna galerija Ljubljana, v Mednarodnem grafičnem likovnem centru pa bodo prav na ta dan odprli razstavo Jožeta Ciuhe. Mestni muzej Ljubljana vabi na predstavo Ali Miklavž obstaja v izvedbi družinskega gledališče Kolenc in druge dogodke, med svoje zbirke in razstave pa vabi tudi Prirodoslovni muzej Slovenije.

Mariborčanom bo SNG Maribor čez dan odprlo dvorane in gledališke delavnice, ljubitelji

baleta pa si bodo lahko zvečer v veliki dvorani ogledali Labodje jezero P.I. Čajkovskega. Ljubitelji likovne umetnosti in fotografije bodo lahko brezplačno vstopili v Umetnostno galerijo Maribor, fotogalerijo Stolp in galerijo Media Nox. Na Prešernov rojstni dan se bodo Mariborčani lahko oskrbeli tudi s kakšno brezplačno knjigo, saj bosta Pionirska knjižnica Rotovž in Knjižnica Nova vas podarjali odpisane knjige. Pokrajinski arhiv Maribor vabi na razstavo Trideset zvezkov Gradiva za zgodovino Maribora v razstavišču Archivum, v razstavišču Rotovški trg pa si bo mogoče ogledati razstavo Listine in podobe mesta Maribor - 750 let mesta Maribor.

Slovensko ljudsko gledališče (SLG) Celje vabi na projekcijo dokumentarnega filma o igralcu

Janezu Bermežu, dobitniku Boršnikovega prstana, in na predstavitev zbornika, ki so ga izdali ob 55. obletnici ustanovitve SLG Celje. V Prešernovem gledališču v Kranju za 3. december napovedujejo prvo slovensko uprizoritev komedije Jerzyja Kosinskega Gospod Chance v režiji Ivane Djilas, v SNG Nova Gorica filozofsko pravljico Zeleni ptiček Carla Gozzija v režiji Slobodana Unkovskega. Akciji dneva odprtih vrat se pridružujejo še Muzej novejšje zgodovine Celje, Dolenjski muzej Novo mesto, Belokranjski muzej v Metliki, Mestni muzej Idrija, Pokrajinski muzej Kočevje, Tehniški muzej Slovenije v Bistri pri Vrhniki in še nekateri drugi muzeji, med galerijami pa Galerija sodobne umetnosti Celje, Galerija Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki.

V Ljubljani se danes začenja veseli december

LN 3. december 2005

V prestolnici se danes, na dan Prešernovega rojstva, začenja praznično dogajanje, ki bo trajalo do 2. januarja. Tradicionalna kulturna prireditev Ljudje prižgimo luč na Prešernovem trgu bo uvod v praznično decembrsko vzdušje v Ljubljani.

Z uvodno prireditvijo Ljudje prižgimo luč ob 17. uri na Prešernovem trgu bo istočasno v praznični osvetlitvi zažarela vsa prestolnica. Prav tako pa se danes začenja praznični sejem na Cankarjevem nabrežju, ki se bo tako letos prvič odvijal v celotnem obdobju prazničnih prireditev. Od danes pa do 6. decembra bo na Prešernovem trgu potekal tudi Miklavžev sejem, medtem ko bo otroke pred Mestno hišo sprejemala Dobra Vila.

Uvodnemu sklopu prireditev bo v drugi polovici decembra sledil vrhunec. V ljubljanskih cerkvah in Slovenski filharmoniji bo potekal cikel božičnih koncertov, prav tako pa se bo 22. decembra začel bogat program na osrednjem odru na Prešernovem trgu, ki se bo odvijal vsak večer do 2. januarja 2006. Od 26. decembra naprej bodo zaživi tudi odri na Dvornem trgu in na Čevljarškem mostu, park Zvezda pa se bo tako kot lani spremenil v Pravljичno mesto, ki predstavlja mesto želja in noveletnega pričakovanja. Vsak dan med 26. in 30. decembrom

bo Pravljичno mesto obiskal Dedek Mraz s svojim spremstvom, pred Mestno hišo pa bo otroke ponovno pričakala Dobra Vila.

Silvestrovanja bodo sicer v Ljubljani potekala na Prešernovem, Mestnem in Kongresnem trgu, ki jih bo ob polnoči razsvetlil ognjemet. Na vseh prizoriščih bo organiziran pester razvedrilni program, noveletne želje pa bo prisotnim sporočila tudi ljubljanska županja, saj bodo prizorišča povezana z video zasloni.

Praznično Ljubljano bo v veselem decembru mogoče odkrivati tudi z gladine Ljubljance, in sicer iz zastekljene in ogrevane ladvice Ljubljana 1, od koder je lep pogled na osvetlitev mostov, bregov, dreves in pročelij hiš.

Prestolnica bo letos deležna še pestrejše osvetlitve in okrasitve kot lani, pri čemer so veliko pozornosti namenili tudi lokacijam, kjer se bodo gibali gostje ministrskega zasedanja Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Tako bodo z modro svetlobo dodatno osvetljeni Nebotičnik, Narodna in univerzitetna knjižnica, Mestni muzej, Zoisova palača na Bregu, Glasbena akademija in Trnovska cerkev. Dodatno pa bodo okrašena še drevesa pred Gospodarskim razstaviščem, na Slovenski cesti ter Miklošičevi ulici.

Prešernov dar Sloveniji in slovenskemu narodu

Prešeren je dokazal že v prvi polovici devetnajstega stoletja, da se slovenski jezik v poeziji lahko meri z jeziki sodobne Evrope kljub temu, da je bila nemščina pod habsburško monarhijo edini uradni jezik. Tedaj je bil slovenski jezik podrejen, cenzuriran in zatiran v javni uporabi. Navzlic tem zaprekam je Prešeren uspel, da mu je slovenska beseda postala jasno in pokorno izrazilo najglobljih čustev in misli. Njegove vsebinsko, ritmično in oblikovno dovršene poezije se lahko primerjajo z drugimi, takrat literarno že bogato napredovanimi jeziki.

Njegova poezija se karakterizira s sledečimi vrlinami: *raznolikost verza in kitic; skladnost med obliko in vsebino; smisel za blagozvočnost; bogastvo prispodob; umerjenost in jasnost stavka in celotne zgradbe; pretehtanost, ki nobena nikoli ni odveč in nikoli premalo; duhovite domislice in besedne igre.*

Poleg italijanskih sonetov je Prešeren uvedel v slovensko poezijo med drugimi tudi antične orientalske gazele. Dodal pa je tudi svoje lastne oblike, kot na primer v »Zdravljici« s svojevrstno prosto obliko kitic.

Njegova umetniška nadarjenost ter njegovo obširno znanje svetovne literature in klasična izobrazba sta brez dvoma prispevali k Prešernovemu pesniškemu uspehu. Pod mentorstvom njegovega prijatelja in jezikoslovca Matije Čopa je Prešeren postal najboljši besedni oblikovalec in ustvarjalec besedne umetnine, ne samo v slovenščini, ampak tudi v nemščini.

Svoje nemške pesmi je Prešeren objavljaval v »Illyrisches Blatt«, »Carnioliji« in Bleiweisovih

»Novicah«. Slovenskim poezijam tam priobčenim je navadno dodal tudi nemške prevode. Vse njegove izvirne nemške pesmi so značilne v tem, da je bila samo njihova oblika nemška, vsebina pa slovenska.

V razočaranju zaradi nesrečne ljubezni do Julije in tragične smrti najboljšega prijatelja Matije Čopa je ustvaril svoj monumentalen »Krst pri Savici«, ki ga je Prešeren sam označil kot svojo največjo pesnitev. Bazira na Valvazorjevi zgodbi o bojih med poganskimi in krščanskimi Slovenci koncem osmega stoletja, vendar si je večino zgodbe sam izmislil.

Kot pesnik se je Prešeren zavedal, da rešitev Slovencev kot naroda je samo v enakopravnosti vseh narodov. To osebno prepričanje je jasno izjavil v svoji »Zdravljici«. Zato je v njej nazdravil ne samo slovenstvu, ampak tudi demokraciji in bratstvu med narodi. Ni čuda, da je demokratska Republika Slovenija izbrala »Zdravljico« za besedilo svoje narodne himne. Vsebinsko se ostro nasprotuje z besedilom slovenske himne pod Karadžordževići, ki je vsebovala sledeče besede: »... za borbo očetnjave naj puška govori«.

Dar Prešerna Republiki Sloveniji je v tem, da ji je dal himno s svojo »Zdravico«. Njegov dar slovenskemu narodu pa je v tem, da je s svojim pesniškim ustvarjanjem hkrati pokril literarno zamujeno slovensko renesančno, klasično in romantično dobo. Z njim je slovenska književnost premostila in ujela druge literarno napredne narode. Poleg tega s svojimi pesmi navdušuje in daje ustvarjalno izhodišče vsem bodočim slovenskim kulturnikom doma in po svetu.

V Kinodvoru kratki filmi Jožeta Pogačnika

LN. 7. November. 2005

Letošnji Badjurov nagrajenec Jože Pogačnik je imel v sredo, 9. novembra, v Kinodvoru, kjer so zavrtili nekaj njegovih kratkih filmov, ki jih je posnel med letoma 1964 in 1984: Na stranskem

tiru, Sledim soncu, Jutrišnje Delo, Ko sem majhen bil, sem bil zdrav vesel, Cukrarna, Sarabanda za 17. regiment in Edvard Kocbek (Skica za portret). Pogačnik bo nagrado Metod Badjura za življenjsko

delo, ki jo podeljuje Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev, prejel na slovesnosti ob začetku Festivala slovenskega filma 1. decembra v Portorožu.

Leta 1932 v Mariboru rojeni filmski režiser in scenarist Jože Pogačnik je režiral približno 60 filmov, med njimi tri celovečerne: Grajski biki (1967), Naš človek (1985) in Kavarna Astoria (1989). Že v prvih kratkih dokumentarnih filmih, kot sta že omenjena Na stranskem tiru in Cukrarna, je pokazal zanimanje za socialno tematiko, ki pa ji je v prvencu Grajski biki, filmu o delikventni mladini ter politično prestrašenih vzgojiteljih, dodal družbenokritično razsežnost.

Moji junaki so bili večinoma s senčne strani ulice. Kot so mi oni govorili o svojih stiskah in malih radostih, sem jim jaz vračal zaupanje tako, da z njihovo bedo nisem nikdar trgoval in si nabiral sloves oporečnika, je o svojem delu zapisal Pogačnik.

Ima pa Jože Pogačnik tudi neke osebne lastnosti, ki so se vtisnile v njegovo delo. Med njimi je najbolj izrazito sočutje s "ponižanimi in razžaljenimi". Ampak, da je to sočutje prenesel tudi v filmski izdelek, je bil neusmiljen. Neusmiljen z onimi pred in temi za kamero. Najbolj neusmiljen pa je bil zmeraj sam s seboj, se je režiserjevega dela spomnila scenaristka in režiserka Helena Koder.

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES - IZJAVA ZA JAVNOST OB SMRTI AKADEMIKA DANETA ZAJCA

SSK, 21. oktober 2005

Ob slovesu enega največjih slovenskih književnikov druge polovice dvajsetega stoletja, akademika Daneta Zajca, se ga pri Svetovnem slovenskem kongresu spominjamo z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo. Zavedamo se, da z njim odhaja ustvarjalna in zavzeta osebna moč slovenstva, v večer spomin pa nam ostaja njegova bogata kulturna zapuščina. Pri Svetovnem slovenskem kongresu se čutimo zavezani njegovim sporočilom, njegovemu slovenskemu duhu, ljubezni do slovenske besede in zavzetosti do vsega, kar vživlja našo narodno bit. A ni bil le in samo književnik. Spomniti se ga moramo tudi kot dejavnega v prizadevanjih za slovensko osamosvojitve. Že pred nedavnim se je osebno zavzel tudi za novi zakon o RTV Slovenija, so-podpisal tudi javna stališče Zavoda za oživitve civilne družbe in Svetovnega slovenskega kongresa o Referendumu zakona o RTV Slovenija in se dejavno vključeval v akcije civilne družbe za ohranitev Triglavskega narodnega parka.

Z njegovim slovesom ne izgubljammo veličine njegovega kulturnega duha, le poklicani smo, da ga

osmislimo, uresničujemo in tudi resnično živimo. Naj počiva v miru in naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Med Zajčeve pomembnejše pesniške zbirke sodijo Ubijavci kač, Rožengruntar, Kepa pepela, Zarotitve, Krokar, Dol dol, med dramami velja omeniti Potohodca, Voranca, Medejo, Mlado Bredo in Grmače, otroško in mladinsko književnost pa je obogatil tudi z Belo mačico, živalmi na dvorišču, Abecedarijo, Argonavti in drugimi deli.

Dane Zajc je doživel številne prevode v tuje jezike – angleščino, nemščino, švedščino, francoščino, srbsščino, makedonščino. Za svojo ustvarjalnost je prejel številne nagrade: Levstikovo, Grumovo, Jenkovo in Prešernovo.

Dane Zajc se je rodil 26. oktobra 1929 v Zgornji Javorščici pri Moravčah. V mladosti ga je boleče zaznamovala izkušnja II. svetovne vojne. Leta 1951 je bil zaprt in izključen iz gimnazije; slednjo je kasneje končal zasebno, ni pa mu bilo dovoljen vpis na univerzo.

Stres za Demokracijo: Preverjeni sovražniki Cerkve postajajo dolgočasni

LN. 10. november 2005

Doktor teologije in filozofije ter predsednik komisije pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci Anton Stres je za današnjo izdajo tednika Demokracija komentiral nekatere aktualne politične dogodke. S sogovornikom Gašperjem Blažičem sta se pogovarjala o medijih, napovedanih vladnih reformah, zavrženem Guličevem predlogu zakona o verski svobodi in njegovi vladni različici ter o uvedbi policijskega kurata, ki ga predvideva nedavno sprejeta novela zakona o policiji.

Stanje na področju javnih glasil je po Stresovem mnenju "mehki trebuh" slovenske demokracije. Stanje na področju javnih glasil je skoraj enako kot pred dvajsetimi leti, še vedno močno prevladuje ena sama nazorska in politična usmeritev, za katero je značilen tudi neprijazen odnos do vere in Cerkve. Vse, kar je alternativo, je na ravni tednikov ali mesečnikov, meni Stres in dodaja, da so ljudje pri nas glede najdaljnosečnejših in pomembnih odločitev največkrat obveščeni le z enega zornega kota.

Novi zakon o RTV po njegovih besedah prinaša več pravičnosti glede katoliške cerkve. Doslej so imele vse verske skupnosti skupaj enega predstavnika v svetu RTV, novi zakon pa jim daje dva predstavnika, kar zagotavlja, da bo lahko tudi katoliška cerkev kot zdaleč največja organizacija civilne družbe imela svojega predstavnika v programskem svetu RTV.

Glede napovedanih vladnih reform je Stres prepričan, da vlada ne bo mogla ignorirati delavcev in najšibkejših državljanov, saj so tudi oni njeni volivci. "Lahko pričakujemo, da bo vlada iz političnih interesov in tudi svojih nazorskih izhodišč uveljavila tako rešitev, ki bo v korist čim večjemu številu ljudi."

"Zanimajo me sodbe ljudi, ki so nepristranski, medtem ko preverjeni sovražniki Cerkve postajajo vedno bolj dolgočasni," je Stres komentiral pisanja

v medijih po izjavi komisije o napovedanih reformah. Izjava je po njegovem prepričanju "zelo uravnotežena". Izhaja iz evropskega ideala socialne države. To vrednoto brani in zagovarja ter trdi, da jo je treba v spremenjenih gospodarskih razmerah ohraniti.

Po Stresovih besedah imamo na voljo dve možnosti: ali socialna država porazdeljuje revščino ali porazdeljuje bogastvo. "Če mislimo, da je dovolj, da porazdeljuje revščino, potem to ni ideal socialne države. Socialna država lahko deluje samo tedaj, če ima kaj razdeljevati. To lahko ustvari samo uspešno gospodarstvo."

Nedavno zavržen predlog zakona o verski svobodi, ki ga je vložil opozicijski poslanec Aleš Gulič, bi, če bi bil sprejet, prinesel izredno mučno situacijo in bi bil praktično neuresničljiv, meni intervjuvanec. V Franciji po sto letih, odkar so sprejeli zakon o ločitvi Cerkve od države, ugotavljajo, da ta ni bil nikoli izpeljan do konca, ker ga je bilo nemogoče uresničevati. Kopiranje tega zakona bi povzročilo zelo globoko nelagodje katoliške cerkve ter številnih drugih Cerkva in verskih skupnosti, je prepričan Stres.

Novi vladni zakon pa po njegovem mnenju prinaša samo dosledne zakonske izpeljanke ustavnih določil o verski svobodi, temeljnih določil in načel vatikanskega sporazuma ter ustavne pogodbe za Evropo. "Šele s sprejetjem tega zakona se bo vsaj na zakonskem področju v Sloveniji končal kulturni boj."

Policijski kaplan, predviden z novelo zakona o policiji, pa bo po Stresovih pojasnilih samo koordinator verske oskrbe policistov, ki bo še posebej skrbel, da bo ta oskrba strokovno prilagojena etično zahtevnim situacijam, v katerih se lahko znajdejo policisti, ko zaradi miru in varnosti državljanov celo lastno življenje izpostavljajo nevarnosti.

Stres je za Demokracijo spregovoril tudi o nedavno izdelanem predlogu novih škofij v Celju, Murski Soboti in Novem mestu. Predlog v teh dneh odhaja v Rim, od koder pričakujejo

razmeroma hitro odločitev. Sveti sedež je ideji naklonjen, odločitev pa bi lahko bila, tako Stres, znana okoli novega leta.

Novi ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik

LN. 15. november 2005

Papež Benedikt XVI. je danes za novega ljubljanskega pomožnega škofa imenoval 44-letnega Antona Jamnika, ki je od leta 2000 direktor Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano, je na današnji novinarski konferenci v Ljubljani sporočil apostolski nuncij v Sloveniji

Santos Abril y Castello. O tem, kdaj bo posvečenje, pa se še niso odločili, je dejal ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran.

Potem ko je papež Janez Pavel II. 25. oktobra lani za novega ljubljanskega nadškofa in metropolita imenoval ljubljanskega pomožnega škofa Alojza Urana, je to mesto ostalo izpraznjeno, je spomnil apostolski nuncij v Sloveniji.

Uran je novinarjem pojasnil, da se delo ljubljanskega pomožnega škofa in delo direktorja Zavoda sv. Stanislava sicer ne izključujeta. Vendar pa bi to za enega človeka pomenilo velik napor.

Santos Abril y Castello pa je na novinarsko vprašanje o tem, kdaj bodo ustanovljene nove škofije v Sloveniji, dejal, da to vprašanje ni možno rešiti v kratkem času. Najprej morajo biti po njegovih besedah končani vsi potrebni postopki. Kot je znano, so slovenski škofje oktobra med drugim sprejeli dokončno izdelan predlog o ustanovitvi novih škofij v Novem mestu, Celju in Murski Soboti.

V tiskovnem uradu Slovenske škofovske konference so v gradivu za javnost zapisali, da so škofje nasledniki apostolov, najtesnejših Jezusovih učencev in sodelavcev. S škofovskim posvečenjem škofje sprejmejo posvečevalno, učiteljsko in vodstveno službo.

Papež na prošnjo krajevnega škofa (ordinarija) lahko imenuje enega ali več pomožnih škofov, kadar to narekujejo pastoralne potrebe v škofiji. Pomožni škof po pravu nima pravice nasledstva. Pomožni škof vzame svojo službo v posest, ko krajevemu škofu pokaže apostolsko pismo v navzočnosti kanclerja kurije, ki o tem sestavi zapisnik.

Pomožni škof ima dolžnosti in pravice, ki jih določajo cerkvenopravni predpisi in opredeljuje pismo o njegovem imenovanju. Pomaga krajevemu škofu pri celotnem vodstvu škofije in ga nadomešča, če je odsoten ali oviran. Krajevni škof enega od pomožnih škofov ponavadi postavi za generalnega vikarja, pri čemer je odvisen od njegove oblasti.

Anton Jamnik se je rodil 27. julija 1961 v Ljubljani, sicer pa je doma iz župnije Dobropolje - Videm pri Ribnici na Dolenjskem. Leta 1987 je diplomiral na Teološki fakulteti v Ljubljani. Ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar ga je istega leta v Ljubljani posvetil v duhovnika. Po mašniškem posvečenju ga je imenoval za kaplana v Kočevju.

Leta 1993 je magistriral, leta 1997 pa doktoriral. Od leta 1997 je docent za filozofijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Julija 2000 ga je takratni ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode imenoval za direktorja Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano.

Atlas Slovenije v ospredju pozornosti hrvaškega Večernjega lista

STA, 17. november 2005

Mladinska knjiga je v sodelovanju z Geodetskim zavodom Slovenije predstavila že četrto izdajo Atlas Slovenije. Posodobljena različica je zmotila hrvaški časnik Večernji list, ki se je razpisal o tem, da so zaselki Mlini, Škodelin, Bučini in Škrile, gre za zaselke v območju, kjer meja med Hrvaško in Slovenijo še ni določena, v atlasu vrisani pod Slovenijo.

Preverili smo, če je podatek pravilen. Na strani 203/204 je v Atlasu Slovenije res objavljen zemljevid, ki navedene kraje uvršča na slovensko stran. Ob tem pa velja dodati, da so izdelovalci atlasa s črtkano črto razmejili še nedoločeno mejno črto med državama in označili stanje kakršno je bilo, ko so navedeni kraji sodili v katastrsko območje občine Piran, to pa je pred letom 1991. Torej gre le stanje, ki je bilo, ko si naša južna sosedica omenjenih zaselkov še ni prisvojila.

Pri Večernjem listu so Atlas Slovenije celo uvrstili celo na naslovnico, kar pomeni, da se bo četrta izdaja spet dobro prodajala. Ob tej

reklamni potezi Večernjega lista najnovejši izdaji Atlasu Slovenije pa velja omeniti tudi to, bi se tudi v Sloveniji lahko lotevali njihovih zemljevidov, ki pogosto »prisvaja« slovenske kraje, pa zato njihovim, nepoučenim kartografom slovenski mediji ne delamo posebne reklame.

Če bi bili v Sloveniji tako pikolovski, kot so hrvaški mediji, bi tudi nas lahko motilo, ko njihovi mediji zapišejo, kartografi pa zarišejo, da je njihova neposredna sosedica Italija in celo Avstrija.

Ob izidu novega slovenskega atlasa torej ni nič spornega, gre namreč za dokument, ki je lahko dobra osnova, da tudi naši južni sosedi spoznajo, kaj lahko obišejo v Sloveniji in skozi katere kraje v Sloveniji morajo potovati, da bodo prišli do ostalih evropskih držav.

Dotlej, dokler meja med Hrvaško in Slovenijo ne bo določena, bo pač tako kot je. To pa pomeni, da bodo kartografi zarisovali zemljevide kot sem jim bo zdelo najbolj primerno. Zaselki Mlini, Škodelin, Bučini in Škrile pa bodo mnenju Slovenije slovenski, mnenju Hrvaške pa hrvaški. Če bodo zemljevide, za to območje risali slovenski kartografi, bodo hrvaški mediji v jajcu iskali dlako, če jih bodo hrvaški, pa jim bomo slovenski mediji to oproščali saj vemo, da so le kartografi in ne zgodovinarji.

Vodnik po arhivskem gradivu Studia Slovenica

Stefani Pavlin

Arhiv Republike Slovenije je pred kratkim izdal knjigo pod naslovom "VODNIK PO ARHIVSKEM GRADIVU STUDIA SLOVENICA". Inštitut Studia Slovenica je bil ustanovljen leta 1957 v Washingtonu. Namen te ustanove je zbirati knjižno in arhivsko gradivo, ki je nastalo ob delovanju Slovencev v izseljenstvu in zamejstvu. Pod vodstvom dr. Janeza Arneža, ravnatelja te ustanove, je bila Studia Slovenica

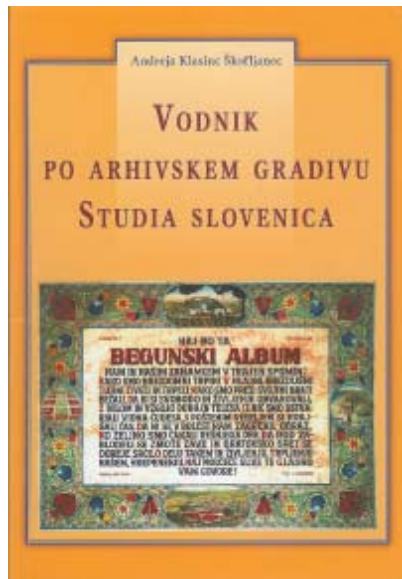
prenešena iz Washingtona v New York leta 1959, in končno po demokratičnih spremembah v Sloveniji leta 1993 v prostore Zavoda sv. Stanislava v Šentvid pri Ljubljani.

Raziskovalni inštitut Studia Slovenica ima poleg knjižnice in zbirke umetniških del (galerije) tudi arhiv. Posebno obširno je gradivo o Slovencih v begunskih taboriščih na Koroškem in v Italiji v letih 1945-1949. Pomembna je zbirka

korespondence in dokumentov predstavnikov SLS v tujini, ki ponazarja delovanje stranke v vojnih in povojnih letih do leta 1990.

Ministrstvo za kulturo RS je na predlog Arhiva RS proglasilo arhiv Studia Slovenica za zasebno arhivsko gradivo. To je do danes edini primer v Sloveniji razglasitve zasebnega arhivskega gradiva. Arhiv RS skrbi za strokovno ureditev tega arhiva in arhivistka ga. Andreja Klasinc Škofljanec, avtorica tega Vodnika, že šesto leto skrbi za strokovno ureditev arhivskega gradiva.

Arhivsko gradivo je del slovenske kulturne dediščine. Skrbeti moramo, da se ohrani, posebno še tisto gradivo, ki je nastalo v tujini in ki zaradi človeške brezbriznosti hitro izginja. Naloga vsakega zavednega Slovenca bi morala biti, skrbeti za zgodovinski spomin in ohraniti dokumentacijo (pisno in fotografsko) za bodoče zgodovinarje.

Dve novi knjigi v slovenščini

Oktober se je uredništvo Glasila seznanilo z dvema knjigama, ki sta jih napisale dve znani osebnosti v slovenski kanadski skupnosti:

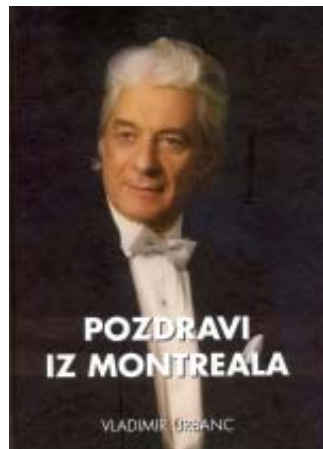

izgnanstvu v Srbiji in doživlja po vrnitvi v Tržič, v nesmisle takratnih družbenih razmer.

Knjigo je izdal in založil tržiški muzej s podporo Vseslovenskega kulturnega odbora in Belokranjskega kluba iz Toronta. Lektorica knjige je bila Jožica Koder, urednica pa Marjeta Žebovec.

Knjigo **Nitke življenja** (s podnaslovom »Martinčkovi iz Tržiča«) je napisala **Marija Ahačič-Pollak**. Je zanimiva pripoved o njeni glasbeni družini (Martinčkovih) med in po drugi svetovni vojni. Vsebuje pričevanje o

Avtor druge knjige pa je **Vladimir Urbanc**. Njegova knjiga **Pozdravi iz Montreala** je svojevrstna avtobiografija avtorja živečega že dolga leta v Montrealu. Knjiga je napisana z njegovega zornega

kota in izšla in samozaložbi. Njen lektor in urednik je Jože Prešeren, večletni SIM-ov novinar.

'Otroci' novi izdajatelj revije za Slovence zunaj meja

Ljubljanske novice - J. Temlin, 23. november 2005

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič, ki bo na tem položaju, kot kaže zasedal le še do jutri, ko ga bo iz tega mesta zaradi odstavke na ta položaj odstavila vlada, je danes podpisal pogodbo z novim izdajateljem revije za Slovence zunaj meja.

Revija Moja Slovenija, pod taktirko novega izdajatelja, bo prvič izšel januarja 2006, izhajala pa bo na 48 straneh. Slovenci po svetu pa jo bodo prejeli odslej brezplačno. Kot so še sporočili iz založbe Otroci naj bi bila 'nova' revija Moja Slovenija simbolično darilo slovenske države Slovencem v zamejstvu in po svetu.

Kaj lahko revija, kot mesečnik ponudi, v času medmrežnih povezav in tehnologij, je veliko vprašanje, saj se je doslej vedno izkazalo, da je s starimi informacijami, težko zadovoljiti potrebe Slovencev v zamejstvu in po svetu, o tem kaj se dogaja v matični domovini.

Vse svoje bralce, ob imenovanju novega izdajatelja, obveščamo, da rubrike VSE SLOVENIJE, ki poskuša povezovati Slovence, brez prispevka države, ne ukinjamo. Razlog je ta, ker smo v uredništvu še vedno prepričani, da je danes čas novih povezav, in ne izdajanje revij, ki kot mesečnik ne morejo biti aktualni informator dogodkov v matici in ustrezen povezovalac vseh Slovencev.

Glede na to, da se novi izdajatelj imenuje »Otroci«, upamo, da bo novi poizkus za informiranje, z zastarelim sistemom komuniciranja, kljub temu ne bo pozabil tudi na Slovence, ki so že v zrelih letih. Ali je odhajajoči državni sekretar Pukšič za rojake po svetu podpisal pravi dokument pa bomo videli že v začetku prihodnjega leta.

Ker se je Pukšič, kot mnogo njegovih predhodnikov, odločil zapustiti ladjo za Slovence po svetu, je mala verjetnost, da bo tokratna revija uspešnejša od dosedanjih.

Pustite se presenetiti, saj ne gre za vaš denar, ampak za denar davkoplačevalcev matice.

Državni sekretar Franc Pukšič, ki bo že v prihodnjih dneh spet le poslanec, in direktor založbe Otroci, Edvard Vrtačnik, ob današnjem podpisu pogodbe o izdajanju mesečnika Moja Slovenija. Ker je potrebno novorojenčku vedno zaželeli srečo, jo 'novi' reviji želimo tudi mi, kljub nekaterim našim pikrim pripombam.

Pripombe uredništva Glasila kanadskih Slovencev

Ni bilo nepričakovano, da so poleg Janeza Temlina, glavnega urednika Ljubljanskih novic, kritizirali Pukšičevo odločitev o novem mesečniku za Slovence v tujini tudi predsednik SIM-a Sergij Pelhan, kakor tudi ostali zavrjeni kandidati. Direktor založbe Družina Janez Gril se boji, da bo nova revija v kratkem času nehala izhajati. Ludvik Škoberne, direktor založbe Naslov pa je izrazil dvom v strokovnost članov komisije, ki je ocenjevala razpisane vloge. Tudi za Mitjo Volčenska, predstavnika založbe Nova obzorja, je bil postopek sporen, zlasti kar se tiče enoletne brezplačne izdaje revije »Nova Slovenija«.

Ker uredništvo Glasila nima dovolj podatkov o novem mesečniku, si ne upamo prerokovati njegovega uspeha. Vendar pa upamo in želimo, da bo uspešnejši od dosedanjih. To seveda tudi želimo našemu dvomesečniku Glasilu pod novo, samovoljno ustoličeno, redakcijo.

Naj končamo z besedami Janeza Temlina 'je potrebno novo-rojenčku vedno zaželeli srečo, jo obema revijama želimo tudi mi...'

Ivanka Springer

Milena Soršak

Pred kratkim je prazovala svoj 85. rojstni dan ga. Ivanka Springer. Vesela je bila mojega obiska. Lepo urejena me je pričakala v dnevni sobi, katere stene so skoraj prekrite z družinskimi slikami. To je na tem svetu njen zaklad in ponos. Njene oči so se vedno polne življenjskega optimizma, njen objem pa čvrst in prisrčen. Kljub starostnim težavam je odprta za življenje in trdno povezana s svojimi vnuki in vnukinjami.

Kaj mi lahko poveste o svoji rani mladosti?

Odraščala sem v družini šestih otrok. Pri trinajstih letih mi je umrla mama, najmlajši sestrici je bilo takrat le šest tednov. Ker sem bila najstarejša, sem morala opustiti šolo in začeti z gospodinjskimi opravili. Nekajkrat je prišla v hišo soseda, ki mi je pomagala pri začetniških poskusih.

Ali se spominjate kakšnega posebnega doživljanja?

O, ja, peke. Imeli smo krušno peč in kruh smo pekli doma. Kar precej reči je treba vedeti pri tej stvari kot na primer, koliko drv je potrebno, da bo peč ravno prav vroča, pa ne samo to, tudi kakšna so, kako pripraviti grmado in zanetiti ogenj, da se ne kadi. Ko drva zgorijo, je treba žerjavico pograbit k strani, peč pomesti z mokrim omelom in šele tedaj je ta pripravljena za peko. Vse je šlo po sreči. Testo je bilo lepo shajano v peharjih, peč pripravljena in sedaj peka sama. Testo sem skrbno zvrnila na lopar in ga po vrhu parkrat zarezala. Nato sem ga previdno porinila v peč in lopar v sunku odmaknila, da je hlebec zdrknil na prazno mesto. Ko sem vse srečno spravila v peč, sem veselo

zaprla vratca. Toda kakšno razočaranje, ko sem čez kakšno uro pokukala v peč. Vsi hlebci so bili črni, znotraj pa bolj surovi kot pečeni. Uvidela sem, da je bila peč prevroča. Kako žalostna sem bila nad zažganim kruhom, še bolj pa, ker je šlo v nič toliko moke, ki je nismo imeli v izobilju. Vendar obupala nisem, pa tudi smela nisem, saj sem bila najstarejša. Z vsakim dnem sem imela več izkušenj in delo mi je šlo vedno hitreje in boljše od rok.

Očetu gotovo ni bilo lahko, saj je moral skrbeti za tolikšno družino.

Gotovo ne. Pridno je delal na majhni kmetiji, pa še svojim staršem je hodil pomagat. Vstajal je zelo zgodaj, ob času košnje pa že ob 2h. Vsak večer nam je kaj naročil za drugi dan. Spomnim se, kako sem enkrat prepozno vstala. Deteljo bi morala nakositi še pred sončnim vzhodom, pa sem jo kar precej kasneje. Nisem vedela, da žival ne sme jesti sparjene hrane. Dala sem jo breji kravi in kakšna žalost, ko je čez dan zvrгла telička.

Pri hiši je manjkalo ženske roke.

Starši so ga nagovarjali, da bi se ponovno oženil. Ja, spominjam se neke vdove, ki si je večkrat prišla sposodit konja. Otroci je nismo preveč marali. Enkrat sem kar sama obračunala z njo. Ker ji konja nisem hotela dati, je prišlo do pravcatega prerivanja. V bližini je stal sod s potrdelim apnom. Ne vem natančno, kako se je to zgodilo, a še vedno jo vidim, kako je nemočna sedela na tem sodu, brčala z nogami, mahala z rokami in klicala brata na pomoč. Po tem dogodku se ni nikoli več prišla sposodit konja. Oče pa je ostal samski.

Večkrat ste omenili sestro Zorko.

S sestro Zorko, ki je leto in pol mlajša od mene, sva bili in sva še vedno veliki prijateljici. Ko je malo odrasla, jo je k sebi vzela teta v Predovšle, da je pasla krave. Prav nič vesela ni bila tam. Tako rada bi postala šivilja, pa ji niso dovolili. Tako se je odločila, da jim bo ušla. Kar peš se je napotila v Trzin in s pomočjo dobrih ljudi srečno prišla domov. Toda ne za dolgo. Po nekaj dneh nam je prišla teta povedat, da je Zorka zginila. Kakšno veselje za teto, ko jo je zagledala, in žalost za Zorko, saj je morala z njo nazaj. Pri teti so imeli tudi mlin. Moko in druga živila je teta prodajala v Tržiču in Kranju. Včasih je s seboj vzela tudi Zorko in tako so nune, ki so pri njej kupovale živila, zvedele tudi za mene. Ponudile so mi delo v njihovi kuhinji,

Verjetno ste ponudbo z veseljem sprejeli.

Res je. Z veseljem sem delala in se marsičesa tudi naučila. Motilo pa me je, ker je vedno vso pohvalo dobivala sestra posebno zaradi kruha, ki sem ga v glavnem pekla jaz. Pa sem se enkrat odločila, da bom dokazala, da tudi jaz kaj znam. Ko so vse sestre pospale, sem začela s peko, prav od začetka. Celo noč sem pekla. Testo, peč... In glej, ko so zjutraj vstale, se je na mizi smehljal moj kruh. Kako srečna sem bila, ko mi je sestra prednica odobravajoče pokimala. Moj načrt je uspel.

In potem se je začela vojna.

Nisem se kaj prida zanimala za politiko. Zorkin mož je bil mlekar in mi je priskrbel službo v domžalski mlekarni, ki sem jo vestno in z veseljem opravljala. Začetek vojne sem dočakala v cerkvi v Grobljah. Na bližnji radio oddajnik v Studii je padla bomba in povzročila pravi preplah med navzočimi. Nekateri so vpili, drugi jokali ali bežali... Jaz pa sem, ne vem zakaj, ostala mirna v klopi in se priporočala Materi Božji.

Začeli so se negotovi časi, polni opazovanj in tožarjenj. Vključena sem bila v Katoliško akcijo, pripravljala sem mlade na prejem prvega

sv. obhajila... in to je bilo za tiste čase že preveč. Obtožili so me, da imam veze z Nemci. Imela sem jih, ker so tudi oni hodili v mlekarno po mleko. Nek poštenjak mi je na skrivnem povedal, da sem na listini in naj bom previdna. Nekega dne mi kar ni dalo ostati doma in sem s kolesom odšla k teti v Domžale. Tisti večer so prišli pome...

Gotovo vas je varovala božja previdnost.

V to trdno verjamem. In potem je prišel tisti nesrečni maj, poln strahu, negotovosti pa tudi upanja, saj smo vsi mislili, da se umikamo za kratek čas, da se stvari uredijo. Do Tržiča je še nekako šlo, potem pa sem začela vidno pešati. Na kolesu sem imela poleg svoje še dve drugi taški. Nek vojak mi je dal malo vode, da sem se vsaj delno opomogla. In potem pot skozi tunel, v koloni utrujenih sem se komaj premikala, nobenih luči, podivjani konji,... od svojih sem bila ločena. Na smrt izmučena sem prišla na svetlo. Naprej nisem več mogla. Pod drevesno senco z nogama preko kolesa sem se vlegla na gola tla in od vsega trpljenja zaspala. Zbudil me je neznani vojak in me vzpodbudil, da sem šla naprej, saj je bilo tisto mesto skrajno nevarno. Okoli mene so bili sami žalostni in zaskrbljeni, do smrti izmučeni obrazi, poznala nisem nikogar. Ženske so začeli usmerjati proti Celovcu. V Mohorjevki sem po dolgem času zaužila "toplo juho". Komaj smo se malo oddahnile in spočile, pa je prišlo povelje, da gremo v Vetrinje. Tam nas je sprejelo milo vetrinjsko nebo. Nekaj dni se je spremenilo v tedne in ta potem v leta. O, kaj vse smo preživeli, a imeli smo vero in upanje, pa drug drugega.

Mnoga znanstva so prešla v iskrena prijateljstva, ki niso nikoli splahnela

V logarju smo bili vsi enaki in to nas je družilo na poseben način. Tudi jaz sem tam spoznala bodočega moža Poldeta. Imela sva kar dovolj prilik in časa, da sva se globlje spoznavala. Všeč mi je bila njegova poštenost in vernost, čutila pa sem neke posebne vrste zadržanost in

zamišljenost. Odločila sem se, da mu v pismu sporočim to občutje in obenem vprašam za objasnitev. Pa je nisem dočakala. Brez slovesa je nekaj mesecev kasneje, spomladi 48, odšel v Kanado. Pozneje sem zvedela, da je imel doma besedo z vaškim dekletom. Upal je, da bo prišla za njim, pa se menda ni mogla ločiti od svojih.

Dosti poguma pa tudi modrosti je potrebno za tako dejanje. In kdaj ste vi prišli sem?

Jeseni istega leta sem tudi jaz dobila pozivnico za Kanado. Moje kuharske sposobnosti in izkušnje so mi spet dobro služile. Kontraktno delo sem dobila v kuhinji v dekliški šoli na Avenue Rd. & Lawrence, vključeno je bilo tudi stanovanje. Iz logarja, kjer smo bili veseli vsake skorjice kruha in se nikoli ni metalo hrane v smeti, sem nenadoma prišla v kuhinjo, kjer je bilo vsega "preveč". Če bi le vedeli, s kakšnim zadovoljstvom bi bili vsi ostanki zaužiti v taborišču. Pa vsi ti kozarci, krožniki, pribor... kot v pravljici.

In kako ste se povezali s Slovenci v velikem tujem mestu?

Slovenci so bili ob mojem prihodu že precej povezani. G. Kolarič in brat Ciril sta z vso vnemo za to skrbela. Na eno takih srečanj je prišel tudi Polde. Tako so se vezi obnovile in naslednje leto naju je g. Kolarič poročil.

Takrat so bila poročna slavlja zelo enostavna in skromna, pa zato poročne obljube bolj trdne. In kakšni so bili začetki vajinega skupnega življenja?

Po poroki sem odšla k njemu v London, kjer sva si ustvarila prvi dom. Polde je bil izučen krojač. Z dvema prijateljema je začel obrt za čistilne in krojaške usluge. Tudi hišo so kupili skupno. V začetku je kar šlo, kasneje pa je prišlo do nesporazumov, največ zaradi delovnih navad in neodgovornosti. S Poldetom sva se odločila, da se rajše umakneva. Takrat sva imela že hčerko Ivanko, pričakovala pa sva dvojčka. Prodala sva svoj del in odšla v Toronto, kjer je

bilo tudi za družinsko življenje bolj ugodno. Kupila sva hišo na Oakwoodu. Polde je po priporočilu prijatelja Franceta Turka dobil zaposlitev v Loblaws-u, jaz pa sem ostala doma, saj je bilo dovolj dela s tremi dekletci, poleg tega pa sva imela na stanovanju in hrani prenakatere rojake, ko so prišli na novo sem. Mi smo živeli v spodnjem delu hiše, oni pa zgoraj. Imeli smo samo eno stranišče. Za današnje pojme skoraj nerazumljivo. Pa je vse šlo. Trem hčerkam se je pridružila še četrta. Polde je bil zaveden Slovenec in je želel, da bi take postale tudi hčerke. Posvečal jim je veliko časa in v njihova srca vcepljal ljubezen do slovenske besede in kulture. V hiši smo imeli preje klavir kot avto.

Z vztrajnostjo in pridnostjo sta si ustvarila topel dom in svojim hčerkam nudila varno zavetje.

Potem pa je prišla bolezen. Polde je počasi hiral in po petih letih trpljenja umrl. Ostala sem sama s štirimi nedoraslimi hčerkami. Bilo je zelo naporno, a ostati sem morala močna. Malo manj kot leto po njegovi smrti smo se preselili v novo hišo v Etobicoke. K tej odločitvi je gotovo veliko pripomogla prijateljica Mija Ferkul. Prva tri leta sem kuhala v župnišču, potem pa sem dobila redno zaposlitev v šolski kuhinji, kjer sem ostala polnih 14 let.

Med nami ste poznana kot zelo priznana kuharica. Mi lahko kaj več poveste o tem?

Ko sem kuhala na župnišču, me je g. Kopač vprašal, če bi mogla pripraviti večerjo za veselico. Pa sem poskusila. Ljudje so bili zadovoljni, jaz pa tudi. Tako nekako se je začelo. Vedno več je bilo zabav in različnih prireditev. Sprva so bili jedilniki dokaj preprosti, največ dve vrsti mesa. Potem pa so se začeli banketi, ki so jih organizirala različna društva. Jedilniki za poročna slavlja so postajali večji in zahtevnejši. Morala sem prilagajati recepte različnim potrebam. Na spodbudo Ženske lige pri Mariji Pomagaj sem vodila tudi kuharski tečaj, ki je bil zelo doro obiskan. Na koncu je bila izdana brošura z

recepti vseh jedil, ki smo jih skuhale. Menda so še danes uporabni.

In še kaj o vaši družini.

Tri hčere so poročene, Mary pa živi z menoj, Ponosna sem na štiri vnukinje in tri vnuke. Vsi so pridni in me imajo radi, še posebno pa sem vesela uspehov Tanje, ki je pred kratkim postala advokat in Valerie, ki je končala študij inženiringa.

Že v rani mladosti so me razmere prisilile jemati življenje resno in odgovorno, kar mi je kasneje zelo prav prišlo. Nikoli nisem obupavala, velikokrat pa sem si rekla 'Bog že tako hoče'. Hvaležna sem za dar življenja in vse, kar mi je

prineslo in dalo, še posebno pa sem vesela, da se imamo vsi radi.

Prav lepa hvala za tale pogovor. Iskrene čestitke za vaš jubilej z željo, da bi vam dobri Bog naklonil še dosti lepih in kar se da zdravih let v krogu svojih dragih.

Victoria sklad

Milena Soršak

Dragi rojaki in rojakinje, dragi bralci Glasila.

Pred petimi leti sem za Glasilo napisala članek o stanju in potrebah takrat petletne

Viktorije Grzinčič. V dno srca vam je segla njena zgodba in zbrali smo več tisoč dolarjev za razne terapije in p r i p o m o č k e . Zdravniški posegi, n e p r e s t a n o prizadevanje in vzpodbujanje staršev za redne fizične vaje ter Viktorijino trdo delo rojevajo izredne rezultate. Letos

obiskuje četrti razred v Cardinal Leger šoli v Scarborough-u. Šola vsako leto organizira Terry Fox Run. Viktorija, ki je čudovito napredovala po težki operaciji na nogah pred letom dni, se je odločila, da bo tudi ona sodelovala. S svojo hojo in trdno voljo je začela svoj pohod. Že je bilo slutiti, da bo omagala, pa ga je po kratkem počitku spet nadaljevala. Po dobri uri in pol je

prehodila 800 metrov in dosegla svoj cilj. Kakšna zmaga za njo in kakšna inspiracija za druge! Tak uspeh ni mogel kar tako mimo. Šola je organizirala posebno slovesnost, na kateri je bila Viktoriji podeljena Medalja Poguma. Ravnateljica šole Liz Baggott ji je v govoru dejala: "Viktorija, ti si naša junakinja. Pokazala si nam, kako zastaviti cilj in ga tudi doseči" in navzočim dodala "Kadarkoli vidite Viktorijo, se spomnite njenega poguma... pomislite, kako bi vi pokazali svoj pogum. Tudi vi, kot Viktorija in Terry" lahko spremenite svet".

Dragi bralci, tudi mi pokažimo svoj pogum in si za svoj cilj postavimo gol, da bomo Viktoriji in drugim lepšali njihove dneve s tem, da jim bomo omogočali finančna sredstva za njihove nujne potrebe. Svoje darove naslovite na Belokrajnski klub, Victoria fond in jih oddajte v Krekovi banki ali pa jih pošljite direktno na Belokrajnski klub – Janko Bubaš, 4116 Tapestry Tr., Mississauga, ON L4W 4B7. Že vnaprej iskrena hvala. Novorojeno Dete, ki bo prišlo med nas v božični noči, naj vam prinese notranjega miru in osebnega zadovoljstva. Vesel Božič in srečno novo leto!

Naše življenje - Anica Resnik

Po Zahvaljni nedelji je jesen počasi prihajala na deželo. V mnogih sončnih dneh je že zažarelo cvetje po vrtovih, z zelenim plaščem odeto drevje je čakalo nebeškega mojstra za novo jesensko oblačilo. Pa so zapihali močni vetrovi, prignali na nebo težke oblake in v nekaj dneh spremenili panoramo pokrajine. V golih vejah samevajo ptičja gnezda. Temnozelenne smreke in borovci oživljajo sivorjavo sceno.... kmalu bo vse pokrito z belo sneženo odejo... Neskončen krog življenja — Iz pomladi preko poletja v jesen in zimo ... Iz otroštva v mladost in polnost življenja, v pozna leta miru in počitka ter srečanja s Stvarnikom...

Naš slovenski starnostni dom Lipa je prostor, kjer v miru in ob dobri skrbi stanovalci preživljajo zadnja leta svojega življenja. Poleg rednih dohodkov so za zdrževanje doma potrebne še druge denarne akcije. Družabni večeri so eno takih dejanj. Tako so v soboto 14. oktobra v dvorani Brezmadežne prijatelji in dobrotniki Doma Lipa na letnem banketu prispevali svoj delež. Za ples je igral orkester Matije Lebarja.

Ob prazniku Vseh svetih in vernih duš smo se spominjali pokojnih z obiskom pokopališč in molitvijo v cerkvah. V knjigo življenja smo vpisali njih imena in darovali za svete maše za njihov večni mir. To je krščanska tradicija slave svetnikov in spomina mrtvih v nasprotju s pogansko podlago praznovanja Haloweena.

12. novembra je prekmursko društvo Večerni zvon praznovalo god sv. Martina in novo vino z banketom v dvorani Brezmadežne. Spet je igral Matija Lebar.

V nedeljo 20. novembra je v Father John Redmond High School auditorium operna pevka Margaret Adamič nastopila v samostojnem koncertu ob spremljavi mlade pianistke Nastazije Zibart iz Slovenije. Obe umetnici sta študirali in nastopali v Evropi. Margaret je študirala visok dramski soprano v Torontu, Vancouveru in Grazu. Sedaj v svojem torontskem študiu

vzreja nove operne pevke. Nastazija Zibart je rojena v Žalcu, Slovenija. Študirala je piano v Gorici, dosegla prvo mesto v mednarodnem piano tekmovanju v Parizu in nastopala v Milanu, Italija. Poslušali smo še skupino deklet iz Margaretine šole. Visoko kulturno predstavo so organizirali: društvo VSKO, Slovenian Credit Union, slovenske cerkve, Radio Glas Kanadskih Slovencev, družina Adamič in prijatelji.

Sedaj smo že v Adventu. V pričakovanju Božiča smo že dve sveči prižgali na adventnem vencu. V zunanjem svetu, v kozmopolitanskem mestu je čedalje manj krščanskih znamenj Božiča. Vendar človek čedalje bolj potrebuje mir srca, prave sreče in zavetja pred vsem hudim, ki danes tare človeštvo. Pripravimo naša srca za Odrešenikov prihod z dobrimi deli in pomagajmo z lučjo Kristosovega nauka preganjati sence današnjih dni.

3. decembra je društvo Slovenski dom priredilo svoj letni družabni večer v dvorani Marije Pomagaj. Že nekaj let to društvo podpira Slovensko šolo, Dom Lipa, deli nagrade visokošolcem in univerzitetnim dijakom, se prizadeva za obstoj slovenske kulture in nastope mladih talentov. Po večerji (Minka Hace) in pozdravu predsednika inž. Oskarja Korena je Majda Resnik vodila program in v imenu društva razdelila nagrade: Sonji Kolenko Kus za Slovensko šolo, Franku Pajku za Dom Lipa, visokošolki Sari Brynn Pušič Larsen in univerzitetni študentki Michele Kus za šolske uspehe, prostovoljno delo in članstvo v mladinskih društvih. Kristina Križan, študentka opernega petja, je s svojim nastopom očarala poslušalce. Polna dvorana gostov, prijetna glasba Veselih Pomurcev, odlično izpeljana loterija, žrebanje s kopico dobitkov kažejo, da je Društvo Slovenski dom eno najbolj delavnih in uspešnih organizacij med Slovenci v Torontu. Stanko in Jožica Šajnovič pa sta za 25 let članstva in 10 let odborniškega dela v Torontu prejelo posebno kulturno nagrado.

Veselim se v Gospodu, moja duša se raduje v mojem Bogu

Roman Travar, C.M.

Nedavno mi je neka starejša gospa, ki živi sama v hiši, pripovedovala, kako jo vsi okoli nje, ki ji želijo dobro, opozarjajo, da naj bo previdna pred morebitnimi tatovi; da naj ne odpira hiše neznanecem, še zlasti ne zvečer. Nepridipravih naj se varuje tudi na ulici ali v trgovinah in podobno. Sploh pa naj ne govori o sebi, da živi sama... Skratka, najin pogovor je zaključila, da jo vsi strašijo in da ni več tako kot je nekoč bilo, ko so se počutili varne v svojih domovih in v okolju, v katerem so živeli. Tudi mnogi njeni sodobniki, ki so živeli v obdobju zadnjih petdeset ali šestdeset let po drugi svetovni vojni, pripovedujejo, kako je nekoč bilo vse drugače. Ljudje so se spoštovali, bili drug do drugega prijazni, ustrezljivi in solidarni. Nihče ni pomišljal, da bi otroka ne pustil samega na igrišču. Celo vhodna vrata so lahko dan in noč ostajala nezaklenjena.

Podobne žalostne zgodbe beremo ali slišimo v vsakodnevnem časopisu in v drugih sredstvih javnega obveščanja. Iz dneva v dan je vse več nasilja, ki se nemalokrat konča tragično. Novice in informacije, ki jih prejemo so polne razočaranj in trpljenja. Le malokrat nas kakšna novica razveseli in nam vlije upanja na srečnejšo prihodnost. Občutek imamo, da je le slaba novica najboljša novica.

Vendar ni vse črno in slabo. Iz lastnega življenja lahko ugotovimo, da je več trenutkov veselja kot trenutkov žalosti; da je še vedno dobro tisto, ki nas obdaja in vlija upanje na lepšo prihodnost. Na svetu je še vedno več dobrih in pozitivnih dohodkov, ki so prikriti našim očem in ušesom. Zato ni razloga za žalost.

Da ni razloga za žalost, nas vzpodbuja adventni čas, ki je čas, ko se pripravljamo na obhajanje obletnice rojstva Jezusa ali na praznovanje njegovega rojstnega dne. To je čas veselega

pričakovanja praznovanja božičnega dne, ko se je tiste noči pred dvema tisočletjema na svet rodil Odrešenik vesolja, ki je bil napovedan že v raji po prvem grehu Adama in Eve. To je bilo prvo veselo oznanilo ali evangelij, ki sta ga bila deležna prva zemljana.

Z veseljem so Odrešenika pričakovali vsi veliki moške in žene starozaveznega Božjega ljudstva. Med njimi je Abraham prvi prejel obljubo, da bo postal oče množice narodov, iz katere bodo izšli kralji in knezi. Tako je Abrahamov potomec kralj David prejel Božje obljube, da bo iz njegovega rodu izšel tisti, ki bo kraljeval na veke in njegovega kraljestva ne bo konec.

Izaija, prerok tolažbe, upanja in veselja je v sedmem stoletju pred Kristusom oznanjal Božje odrešenje. Napovedal in opisal je Odrešenika in njegov čas. Čeprav so njegove besede in prerokbe prvenstveno veljale za izvoljeno ljudstvo Izraela, ki je živelo v babilonski sužnosti, pa besedilo dokaj jasno nakazuje napoved prihoda resničnega Odrešenika. Najprej Gospoda – Boga imenuje za očeta, ki mu je ime 'naš odrešenik' in je vsemogočni Gospod, ki prihaja kot močni, da gospoduje s svojo roko. V njegovih govorih je polno veselja in radosti nad svetim mestom Jeruzalemom, saj bo iz njega izšel tisti, ki ga bo Gospod mazilil, zato prerok v veselju vzklika: *»Silno se veselim v Gospodu, moja duša se raduje v mojem Bogu. zakaj odel me je z oblačilom odrešenja, ovil me je z ogrinjalom pravičnosti.«* (Iz 61,10) Čeprav prerok ni dočakal rojstva Božjega Sina, pa se veseli sina, ki nam je dan: *»Zbudil si silno radost, naredil si veliko veselje. Veselijo se pred teboj, kakor se vselijo ob žetvi, kakor se radujejo, ko delijo plen... Kajti dete nam je rojeno, sin nam je dan.«* (Iz 9,2.5a)

To veselo oznanilo veselja je Gospodov angel oznanil pastirjem na betlehemskih poljanah, ki so prenočevali pod milim nebom: »*Ne bojte se! Glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo. Danes se vam je v Davidovem mestu rodil Odrešenik, ki je Mesija (Kristus), Gospod.*« (Lk 2,10-11) To veselje so pastirji ponesli in oznanili vsem, ki so prišli k novorojenemu detetu in slavili in hvalili so Boga za vse, kar so slišali in videli.

Evangelist Luka, ki je zapisal to veselo novico – evangelij, je slišal in nam oznanil to veliko veselje, ki ga vsako leto v božični noči doživljamo pri obhajanju polnočnice. To je vesela novica, ki jo mi kristjani vsako leto prinašamo in razgllašamo vsem narodom sveta, saj se je z

rojstvom Jezusa Kristusa začela doba odrešenja za vse ljudi.

Obhajanje rojstva našega Odrešenika naj nas napolni z veseljem in radostjo. V nas ne sme biti prostora za žalost, saj se je rodilo življenje, ki odpravlja strah pred smrtjo in nam daje veselje zaradi večnih obljub. Nihče ni izključen od te sreče, vsi imamo skupen razlog za veselje: naš Gospod, zmagovalec na grehom in smrtjo, ki ob svojem prihodu ni našel nikogar brez krivde, je prišel odreševat vsakega izmed nas. Naj se raduje svetnik, ker se mu bliža dan zmage; naj se veseli grešnik, ker se mu ponuja odpuščanje; opogumi naj se nevernik, ker je povabljen k življenju.

Vesel božič!

Zasedanje OVSE v Ljubljani brez ministrske deklaracije

LN 6. december 2005

Ministrsko zasedanje OVSE (Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi) v Ljubljani se je po dveh dneh končalo brez ministrske deklaracije, ki je že tretjič zapored "padla" zaradi t.i. zavez iz Carigrada. Predsedujoči OVSE Dimitrij Rupel je tako pripravil le izjavo predsedujočega, ki bolj ali manj povzema besedilo ministrske deklaracije, a ni politično zavezujoča. Ministri so sprejeli skupno 22 odločitev, med njimi časovni načrt reform oziroma načrt za povečanje učinkovitosti OVSE ter ministrski izjavi o Gruziji in Gorskem Karabahu.

V izjavi predsedujočega je Rupel omenil tudi točko, zaradi katere ministrska deklaracija, tako kot pred tem v Sofiji in Maastrichtu, znova ni bila sprejeta. Kot je zapisal, je "večina ministrov" pozdravila odločenost držav za izpolnitev t.i. zavez iz Carigrada ter napredek, ki je bil glede tega letos narejen glede Gruzije, a obenem opozorila na pomanjkanje napredka glede umika ruskih sil iz Moldavije. S slednjim se ni strinjala Rusija.

Sicer pa je Rupel v izjavi poudaril, da so se ministri vseh 55 sodelujočih držav organizacije strinjali o potrebi po nadaljnjem prilagajanju OVSE novim varnostnim izzivom ter po krepitvi delovanja organizacije, zato so tudi sprejeli časovni načrt za povečanje učinkovitosti OVSE. Odločitev o časovnem načrtu je označil kot pomembno zmago, potem ko so nekatere delegacije (ZDA) pred zasedanjem menile, da OVSE ni potreben posebnih izboljšav.

Rupel je na novinarski konferenci trojke OVSE, ki jo poleg Slovenije sestavljata še Bolgarija in Belgija, obžaloval, ker ministrom ni uspelo sprejeti ministrske deklaracije. Na zasedanju zanjo ni bilo soglasja, je pa bila "visokokvalificirana večina", je dejal. Obžalovanje zaradi nesprejetja deklaracije so izrazile tudi ZDA in Velika Britanija. Ruski zunanji minister Sergej Lavrov pa je na novinarski konferenci izrazil zadovoljstvo nad sprejetimi odločitvami, medtem ko je glede umika ruskih sil iz Moldavije dejal, da gre za "umetno temo".

Z ministrsko odločitvijo o krepitvi učinkovitosti OVSE, t.i. časovnim načrtom reform, so udeleženci zasedanja zadolžili stalni svet, naj nadaljuje delo pri reformah, med drugim glede poslovnika, krepitve vloge generalnega sekretarja in profesionalizacije osebja OVSE. Urad OVSE za demokratične ustanove in človekove pravice (ODIHR) pa so pozvali, naj do naslednjega ministrskega sveta predloži poročilo o sedanjem delu in možnostih krepitve dejavnosti glede volitev.

Prav vprašanje vloge ODIHR je bila glavna sporna točka pri pripravi dokumenta. Rusija je namreč imela glede ODIHR več pripomb, češ da ta nima enotnih meril pri opazovanju volitev. O reformah OVSE so se po Ruplovih besedah v ponedeljek pogovarjali pozno v noč, tako da se je sprejetje dokumenta zdelo skoraj nemogoče, z belgijskim predlogom pa jim ga je uspelo doseči in oblikovati formulacijo, ki je nalogo o prihodnjih načrtih ODIHR naložila samemu ODIHR. Tako je zdaj sam urad pooblaščen, da predstavlja svoje delo OVSE, kar je večinoma omejeno na ministrski svet.

Na novinarski konferenci je bil Rupel nekoliko razočaran, ker v Ljubljani niso dosegli dogovora o izjavi o Kosovu. JV Evropa je bila namreč za slovensko predsedovanje OVSE ena od prednostnih nalog. OVSE ima sicer na Kosovu več kot 1000 ljudi in tam bi moral biti po Ruplovem mnenju še naprej aktiven. Na vprašanje, zakaj ministrom ni uspelo sprejeti dokumenta o pokrajini, pa je pojasnil, da so se med drugim pojavljale težave glede naslova dokumenta in omenjanja Helsinške sklepne liste. Na koncu je bil dokument tako okleščen, da ni bilo zanj nobenega pravega navdušenja več, je dejal.

Ministri so na zasedanju sprejeli tudi vrsto ministrskih odločitev, med drugim o boju proti trgovini z ljudmi, o boju proti nasilju nad ženskami, o strpnosti in nediskriminaciji ter deklaracijo ob 20. obletnici černobilske jedrske katastrofe. Sprejeli so tudi odločitev o predsedujoči državi OVSE v letu 2008 (Finska)

ter kraju in času prihodnjega ministrskega zasedanja OVSE (4. in 5. december 2006 v Bruslju). Prihodnje leto bo OVSE predsedovala Belgija, za njo pa Španija.

Sprejeli so tudi odločitve glede migracij, okrepitve pravnega sodelovanja v boju proti terorizmu, boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, trgovini z nedovoljenimi drogami in nadaljnjih ukrepih za povečanje varnosti kontejnerjev ter nadaljnjih ukrepih za zmanjšanje zalog lahkega orožja. Sprejete so odločitve o promociji izobraževanja o človekovih pravicah, o varovanju človekovih pravic in vladavine prava ter o zagotovitvi najvišjih standardov obnašanja in odgovornosti ljudi, ki služijo v mednarodnih silah in misijah.

Rupel je menil, da se je OVSE izkazal za vitalno organizacijo, predvsem v oddaljenih državah, kjer ljudje živijo v težkih socialnih in političnih razmerah. Izpostavil je napredek v nekaterih državah v minulem letu, pri čemer je posebej omenil Ukrajino in Kirgizistan. Dobre rezultate so po Ruplovih besedah dosegli tudi v Gorskem Karabahu in na Kosovu.

Sicer pa je Rupel ministrsko zasedanje v Ljubljani ocenil kot dobro, saj so dosegli dogovor o časovnem načrtu za krepitev učinkovitosti OVSE. Glede slovenskega predsedovanja OVSE, ki se izteče konec leta, je dejal, da je Slovenija svojo nalogo dobro opravila. "Ne moremo si ničesar očitati. Ta konferenca je bila vrh našega delovanja v OVSE," je še menil.

Karl Genorio

+November 25, 2005

Karl's life began on September 29, 1928 in the small European hamlet of Hudo that is located near the village of Stična, Slovenia. He was the eldest son of Angela and Joseph and big brother to Ivan, Lojze, Pepca, Marina and Rezi. Karl grew up within this close-knit, deeply faithful Catholic family, but in a world that was fraught with political and economical unrest.

He spoke fondly of his days at the Franciscan School in Ljubljana that were cut short because of the war. He fought with the Domobranci and at the end of the war, like many of his comrades attempted to cross the Austrian border. He was unsuccessful and ended up returning to Stična. Returning to school in Slovenia was not an option and therefore he traveled to Zagreb to finish his technical training. This included using his skills in the rebuilding of Sarajevo.

Upon returning to Stična he married Rezi Janežič and began to rebuild his life. His political beliefs, however, continued to haunt him. Living in a communist country, and unwilling to change his belief in democracy, his jobs and his future were controlled through bureaucracy. Despite this control his family life thrived: he built a home with his wife and had two children. When things became difficult and confrontations with the authorities became numerous he answered his father's call to immigrate to Canada and in 1964, after many meetings with bureaucrats, the family was given permission to leave Slovenia. They arrived in Canada in early 1965.

Coming to Canada meant returning to school to learn English and to re-certify his survey technician's license. Once accomplished, Karl obtained a job with Giffel's Consulting Engineers and Architects - a career that lasted beyond his retirement years and took him

throughout Ontario and Manitoba in the construction of roads, bridges, tunnels, railways and airports. To his co-workers he was known as a man with a strong work ethic, one who was meticulous to the nth degree and one who believed in giving his all no matter the project.

The greatest treasure in Karl's life was his family. He and Rezi worked together to create a home that was welcoming to all. He was very proud of his two children and revelled in the antics of his three grandsons. They could always count on their Oč to help with homework, whether it was from English or Slovenian school. He enjoyed family celebrations that were flavoured with Slovenian customs and traditions and would often share his life stories with us as he wanted us to remember his heritage and celebrate its richness.

When Karl talked of Slovenia it was with pride and with love. He passionately spoke of Slovenia's history and could tell you, with great authority, of the many dominations of this small and beautiful land. He spoke of the will of its people to survive with their faith, their culture and their language intact. One of the happiest days of his life was June 25, 1991 when Slovenia truly became free. He celebrated that day, as did all Domobranci - at long last their fight had ended in victory.

Oč, our hearts are heavy with sorrow now. We shall miss your stories, your smile, your hugs and your laughter, but we are all strengthened in our belief that your struggles are over.

We would like to express our gratitude to His Eminence, Cardinal Ambrožič, Fathers Batič, Plazar and Zrnec for offering prayers and celebrating Eucharist for us. On behalf of the family, we thank all who offered support and prayers. God Bless.

Gifts

Dr. Anne Urbančič

December rushes in with a palpable excitement: the month for seeing friends, rethinking commitments, making new promises and giving gifts has arrived. Gifts mark our social structure whether or not they are offered by a roly-poly elf in red suit, by a bishop in white robe and mitre, or by a baby born in a manger. From sacred to secular, our celebrations in this season almost always include an exchange of good will, good cheer and a gaily-wrapped present or two. Sociologists and psychologists tell us that this ancient custom benefits both recipient and donor. Gifts represent our acknowledgment and appreciation of those who surround us.

This is a column about gifts. Not about attractive boxes with a surprise inside but about gifts of time and personal commitment. It starts with a beautiful young woman, a bride, walking down a long long aisle to her destiny. She heard no organ music, wore no white lace, saw no friends looking upon her with wistful fondness. She carried no flowers, but she did have a suitcase filled with the remnants of her old life in Slovenia. And at the end of that long aisle, among the bustling busy embraces of all the other people in the arrivals lounge of the airport, there stood her husband, Ivan. For the young bride, Ivan represented her new life, her new home and her new homeland.

Forty-five years have passed. Today Jožica Vegelj recounts the story of her arrival in Canada in 1960 only reluctantly. Rather than on herself, she prefers to focus on the members of the Canadian Slovenian community in the Hamilton, Ontario area. These people, according to Jožica, demonstrate an extraordinary sense of giving to their community. Our conversation turns to the concept of gifts that cannot be found in beautiful packages piled under a tree. As an example, Jožica tells me of her elderly mother, a widow, who did not have material presents to offer her daughter. Selflessly, and at great personal sacrifice, she had encouraged her daughter to move beyond Slovenian borders to find new opportunities elsewhere. When Jožica left Slovenia, leaving her mother behind, mama had offered the gift of her wisdom and her loving kindness. Mother's words

advising Jožica to work hard, to be honest and to trust in God have remained with Jožica despite difficulties, helping her overcome many challenges. By following them, she has experienced much happiness and satisfaction, especially in the Canadian Slovenian community of Hamilton, Ontario.

When she and Ivan established their first home in two rented rooms in Stony Creek, Jožica knew that her love of working with people would be a guide for her. She cleaned houses, seeing in her hard work the opportunity to learn some English. Ivan had enrolled in some courses to further himself in his profession as a planner in the farm implements industry. So Jožica too attended school to learn the language better; she surprised even herself by completing three years of curriculum in one single winter. Even when the three children, Carl, Ed and Monica, were small, she continued to take evening courses. Her inspiration had come from a radio talk-show host who had chosen the topic of adult education for one of his shows. After the show, Jožica had a bright idea: since their home was located near a local high school, she could study there until she received an Ontario high school diploma. Grammar. Shakespeare. Economics. Math. Bookkeeping. Every evening, Jožica joined her three children as they did their homework. She shone at school, obtaining her diploma with an A average. Encouraged by her results, she took a deep breath and registered for post-secondary studies at Mohawk College.

As her children grew, Jožica turned her attention to another aspect of their schooling: Slovenian language lessons. She felt strongly that young Slovenian Canadians had to maintain an appreciation of their heritage. So she became a Slovenian schoolteacher. In her twenty-year career instructor, she taught all the grades offered. Undaunted by her lack of a degree in Second Language Acquisition Pedagogy, she produced curricula for two grades of Slovenian language study. By 1978, she also wanted to contribute to the growing Hamilton Slovenian community through her association with the Credit Union. Eventually she became branch manager.

Work and family life kept her more than occupied. Nevertheless, she continued her activities in the community; well aware of how quickly Slovenian culture could disappear among the children and youth born in Canada. By 1984, 110 children were enrolled in folk dancing, including her three children. But they lacked the *narodne noše* required; nor were there enough dance instructors. So Jožica took the initiative to seek out and host Mrs. Ljuba Vrtovec who came from Slovenia to give a six week course in the history and the making of *noš*, and to teach the dances. What Jožica learned from these lessons was that every *noša* is the right *noša*: there are countless variations of the national dress. Almost every Slovenian village had some aspect of the *narodna noša* that made it unique. She tells me that the dress of the area where my parents were born was usually made of silk because of the Silk Road that extended from Trieste to Vienna. In other areas, the cloth from which the *noša* was cut, was produced from home grown cotton and flax. The *Avba*, on the other hand, is not Slovenian but of Austro-German origin, made of very fine, very expensive cotton backed by a pink underlay. The front band, or *čelnik*, is always intricately hand embroidered; traditionally this embroidery was done with gold thread on black velvet. The *Peča* is actually the most Slovenian of head coverings; made of cotton, it is always embroidered on the corner falling down the back, and is usually adorned with hand-made cotton lace.

Jožica saves her greatest admiration and respect for the Hamilton Wentworth Slovenian Cultural Society. She witnessed its founding in 1990, and saw how it had developed out of the Cultural Committee of St. Gregory the Great Parish. Encouraged by the priests of the parish, Rev. C. Ceglar and Rev. F. Slobodnik, she worked at making the parish committee an incorporated Society. Jožica tells me that in fact, thanks to the continuous efforts and good will of her fellow community members, who have never ceased sharing their time and energy, she learned more in Canada about Slovenian culture than she had growing up in Brežica (near the Croatian border). She is grateful for the opportunities that have come from her collaboration with other members in the community. "I'm so proud of what the Slovenian community in Hamilton has achieved", she says. "One person can't work alone, and overwhelmingly

the people of the community are so wonderful in the way they give of themselves". Jožica tells me she feels blessed to live among people who have given so much to maintaining Slovenian culture in their adopted land. Their gift of time, talent, and love of community is a precious gift indeed; it is the gift of heritage and the gift of belonging.

To all of you who read this column, and on behalf of all the volunteers of the Canadian Slovenian Historical Society, my very best wishes to you and your families in this special Christmas season. *Vesele božične praznike in srečno novo leto 2006.*

The CSHS gives all Canadian Slovenians an opportunity to cherish their stories forever. We invite you send us your family documents, or pictures or artifacts or your stories. Originals or copies are acceptable and will be placed in a special box identified by your family or organization name.

You can help carry on the important work of the CSHS by becoming a member or by donating documents and artifacts of your own or your family's immigration history to the Archive.

You do not have to be famous to be important to us and to Slovenian-Canadian history.

SLOVENSKIM ROJAKOM V VEDNOST
KANADSKI STATISTIČNI URAD
CENSUS 2006

Kanadski statistični urad v Ottawa sporoča,
da bo popis kanadskega prebivalstva
prihodnje
leto 16. maja 2006.

Statistični urad tudi sporoča, da bo za ta
program na voljo 700 začasnih delovnih
mest.

Za nadaljnje informacije se obrnite na
sleden naslov:

www.census2006.ca

ali pa se prijavite na najbližnji krajevni
Census uradu.

VSE SLOVENSKE ROJAKE IN ROJAKINJE
VABIMO,
DA SE JASNO PRIJAVIJO KOT
SLOVENCİ - SLOVENIANS

Zaključek poslovne dobe 2005

Peter Markeš

49. redni občni zbor se je vršil v nedeljo 27. novembra, 2005 v cerkveni dvorani na 739 Browns Line, Toronto. Predsednik **Bill Stajan** je pozdravil 187 navzočih članov ter ugotovil

sklepčnost. V začetni molitvi smo se spomnili na umrle člane. Po napovedi dnevnega reda so bili izvoljeni trije skrutinatorji. Tajnica Rosemary Pavlič je prebrala zapisnik zadnjega občnega zbora in ta je bil sprejet.

Sledila so poročila. Predsednik **Bill Stajan** je opisal delo in odgovornost upravnega odbora, se zahvalil vsem odbornikom in uslužbencem za njihovo vestno delo in pomoč k lepemu uspehu. Upravnik/blagajnik **Peter Markeš** je podal finančno poročilo ob koncu poslovne dobe. Dodali

smo 300 tisoč v rezervo. Spet smo doživeli rast in dobroimetje sedi na 71 milijonov. Posojilni uradnik **Janez Šparovec** je poročal, da je med letom izdal 99 novih posojil v skupni vsoti 10 milijonov dolarjev. Nato je načelnica nadzornega odbora, **Jožica Laszutko** sporočila članom, da v poslovnih knjigah se najde točnost in zelo skrbno delo. Zunanja pregledniška hiša Grant Thornton je tudi potrdila uspešno in vestno delo v pretekli poslovni dobi. Vsa poročila so člani/lastniki z veseljem sprejeli.

Tone Seničar

Pred volitvami se je predsednik **Bill Stajan** zahvalil dolgoletnemu odborniku **Antonu Seničarju** in mu izročil v imenu ustanove skromno darilo in plaketo v priznanje za

42 let dela v upravnem odboru.

Pri izvršitvi volitev, je bil izvoljen v upravni odbor **Tony Krošel** in ponovno **Andrej Hari** in **Bill Stajan**. V nadzorni odbor je bil tudi ponovno izvoljen **Michael Ropret**. Po volitvah je sledil bogat srečolov. Pri odličnem prigrizku se je razvil prijazen pogovor.

Tony Krošel

From the General Manager's Desk

Peter Markeš

On September 30th we closed off another fiscal year at our Credit Union with an overall asset increase of almost 2 million. Activity in the lending department was very brisk with a total of almost 10 million dollars disbursed to members. With a focus on cost controls, we were able to add another \$300,000 to our main reserves while remaining competitive.

The economic reality of maintaining our 618 Manning branch building was assessed and the decision was made to sell the building and eliminate needless operating expenses. This past summer, we re-located across the street after refurbishing the "galeria" office above the parish hall.

The highlight of our year, however, was the implementation of our new Internet banking service associated with our new-look website. Members are now able to pay their bills on-line, look up their account balances, post internal transfers and even use our **GO FIGURE** financial calculator. We're excited about this new service delivery and we invite you to join us on-line!

Slovenia Credit Union continues to support and sponsor various clubs and organizations

within our membership circles such as the Slovenian School, Dom Lipa Senior Home, the radio hour, Scouts and Guides, Mission Sunday and the Slovenian Farm Youth Tournaments and Glasilo the voice of Canadian Slovenians. We try to give back to the community within which we work.

In keeping with our annual tradition this year's Slovenia Credit Union Award was given to Mr. Joseph Slobodnik for his longstanding and generous contributions

to numerous Slovenian organizations and his dedicated efforts especially in his present position as Honorary Consul General of the Republic of Slovenia.

A large part of our success during the past year is derived from our hardworking staff and our volunteers on the Board and Audit Committee. Ultimately, though, it is the loyalty of our members that has helped us achieve all that we have as a financial co-operative.

Looking down the road, we are fast approaching our 50th anniversary in 2007 and we look forward to celebrating it with you.

Zlati dan slovenske gimnastike

Mitja Petkovšek (bradlja) in Aljaž Pegan (drog) sta na SP-ju v gimnastiki Sloveniji prinesla prvi zlati medalji na prvenstvih po 35 letih.

Mitja Petkovšek je "zalimal" doskok in zmagal.
Foto: EPA

Aljaž Pegan je med vajo telovadil naslovu svetovnega prvaka nasproti.
Foto: Reuters

Koncert Margareta von Adamič v Torontu

Maria Jevnišek

V nedeljo 20. novembra je sopranistka slovenskega porekla Margareta von Adamič priredila v Torontu svoj koncert, namenjen slovenski skupnosti, na koncertu pa je bil organiziran srečolov, katerega celoten prihodek je velikodušno podarila v korist radija glas kanadskih slovencev za nakup in izboljšanje opreme radija. Koncert katerega je vrhunska umetnica izvedla ob spremljavi pianistke Nastazie Zibrat, ki je tudi slovenskega porekla in ženskem zboru sestavljenem iz mladih profesionalnih pevk, katere usmerja umetnica v svoji šoli petja, je izredno uspel.

Program koncerta je bil sestavljen iz arij najpopularnejših oper, slovenskih pesmi, italijanski in španskih balad ter mednarodnih uspešnic. Izvedba koncerta je bila vrhunska in gledalci v dvorani so resnično uživali ob izrednih glasovih

nastopajočih umentic, vse nastopajoče pa nagrajevali z gromkim aplavzom. Dodatna zanimivost koncerta je bila tudi to, da so angleško govoreče pevke, peke slovenske pesmi v originalu v slovenskem jeziku.

Publika je bila nad koncertom tako navdušena, da je na koncu cela dvorana skupaj z Margareto von Adamič zapela slovensko narodno "kje so tiste stezice".

Margareti von Adamič in celi Adamičevi družini se v imenu RGKS in VSKO iz srca zahvaljujem za vrhunski koncert in enkratni kulturni dogodek katerega smo bili priča v nedeljo in še posebno za podarjen prihodek srečolova v korist našega radija. Hvala vam, Margareti von Adamič pa želim zelo uspešno nadaljevanje neje pevske kariere in da bi se kdaj imeli možnost uživati ob njenem glasu.

Na opozorilo v zadnji izdaji Glasila smo dobili samo dva odziva:

SLOVENSKO DRUŠTVO SAVA

želi vsem rojakom in prijateljem vesel Božič ter srečno, zdravo in uspeha polno Novo leto 2006.

HOLIDAY GARDENS

SLOVENIAN COUNTRY CLUB

vošči vsem članom in rojakom vesele božične praznike in srečno Novo leto.

December 31, 2005 - Silvestrovanje
Marec 4, 2006 - Pomladanski banket
Maj 13 - Materinski Dan
Junij 25 - Slovenski Dan - Klub Triglav v Londonu Ontario
Julij ? - Piknik
October 7, 8 in 14 - Oktoberfest
November 11 - Lovski banket
December ? - Miklavževanje
December 31 - Silvestrovanje

December 31, 2005 - Silvestrovanje
April 2, 2006 - Občni zbor
April 29, - Prvi banket
Juni 18 ali 25 - Prvi piknik
Julij 23 ali 30 - Drugi piknik
Avgust 20 ali 27 - Tretji piknik
September 2 - Članski piknik
September 17 ali 24 - Četrty piknik
November 18 - Drugi banket
December 10 - Božičnica - Miklavževanje
December 31 - Silvestrovanje

To božično karto je narisal naš umetnik Miro Koršič. Izbrana je bila kot UNICEF kartica za Božič 2006 in upamo, da jih boste nabavili za svoja božična voščila.

Veseli Božič in srečno Novo leto 2006 Vam vsem želi uredništvo